

EL MIRALL

Núm. 172

3 EUR

Entrevistes

*Àngels Fermoselle
Joan Carles Gomis*

• • •

Patrimoni

*El molí de
guix d'en Pastilla*

• • •

Reportatge

*El poble de
Campos
bomenatja
Damià Huguet*

• • •

Itineraris

*La volta al
puig Roig*

• • •

Llibres

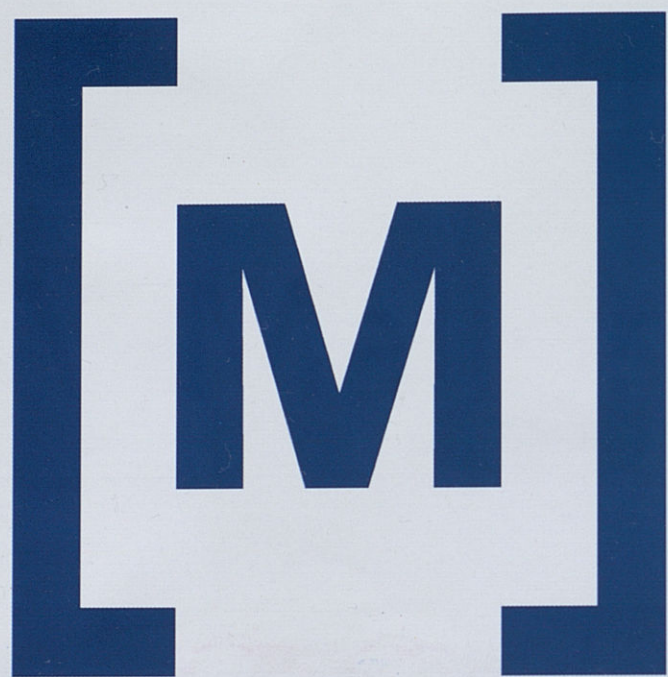
*Haruki Murakami,
un escriptor
japonès que
fa llegiguera*

Dossier

*Els canvis territorials
d'aquesta legislatura*

Neix la primera televisió a Mallorca íntegrament en català

TV Mallorca

l'has de **veure**

EL MIRALL

EDITORIAL

TERRITORI: QÜESTIÓ IRRESOLUBLE

4

DOSSIER

ELS CANVIS TERRITORIALS D'AQUESTA LEGISLATURA

5

ENTREVISTA

MACIÀ CALAFAT. ÀNGELS FERMOSELLE

14

MISCEL·LÀNIA

JAUME LLADÓ

22

REPORTATGE

EL SUS MALLORCA COMENÇA A CAMINAR

24

LLIBRES

BIEL MESQUIDA

32

PATRIMONI

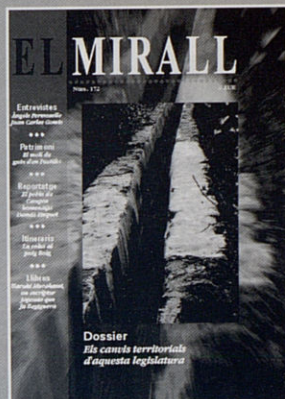
ÀNGEL F. GENE. EL MOLÍ DE GUIX D'EN PASTILLA

36

ITINERARIS

GASPAR VALERO. LA PLATJA DES COLL BAIX

46

EL MIRALL

REVISTA CULTURAL

Setembre de 2006 · Núm. 172

Edita:

OBRA CULTURAL BALEAR

Publica:

Associació EL MIRALL
C/ del Pare Bartomeu Pou, 31, bxs.
07003 Palma

Adreça electrònica:

<http://www.ocbweb.org>
elmirall@ocbweb.org

President:

Jaume Lladó

Director:

Josep Melià

Cap de redacció:

Pere Bueno

Consell editorial:

Jaume Lladó
Josep Melià
Mateu Morro
Pere Bueno
Pere Mari
Andreu Caballero

Publicitat:

Santi Adrover

Producció, administració
i publicitat:

Tel.: 971 72 59 37
Telefax: 971 71 93 85
Apartat de correus 179
07080 Palma

Delegació a Barcelona:

Omnium Cultural
C/ de la Diputació, 276 pral.
08009 Barcelona

Delegació a València:

Acció Cultural del País Valencià
C/ del Baró de Càrcer, 37
46001 València

Els articles publicats en
aquesta revista expressen
únicament l'opinió
dels autors.

Disseny

Marco Spinazzola

Maquetació i fotocomposició
Illes Balears Ecogràfic

Servei de Bibli Impreßiõ
DocunXisco Arts Gràfiques
Edifici C/ del Baix Riera, 1-A, Palma
de Maior Tel. 971 475754

Dipòsit legal

PM 10-1987

UNIVERSITAT DE LES ILLES BALEARS

5107719464

Territori: qüestió irresoluble

Editorial

Probablement no hi ha tema més reiteratiu a les Illes Balears que el tema territorial. Ja fa dècades que el creixement urbanístic i la pressió immobiliària centra el debat col·lectiu del nostre país. En aquest debat hi ha molta teoria, que té com un dels grans conceptes el de sostenibilitat, i una realitat implacable que, molts de pics, no és gaire coherent amb la teoria esmentada.

Els discursos, els estudis, les lleis i les diverses planificacions no han aconseguit dominar una realitat econòmica potent. Després de vint anys d'autonomia i després de múltiples polèmiques, podem dir que no hem dominat l'urbanisme, el que ja no podem dir és que no tinguem una planificació més o manco racional, més o manco respectuosa amb el paisatge i el medi ambient. Aquesta planificació preveu uns creixements que s'han de materialitzar en un horitzó temporal. Les Directrius d'ordenació territorial (DOT) i els plans territorials insulars estableixen l'horitzó temporal en el termini de deu anys, i a partir d'aquí preveu el creixement que han de tenir les ciutats i els pobles de les Balears. Aquesta planificació presenta un triple entrebanc per ser efectiva: 1. Actua paral·lela a una indisciplina urbanística consentida per omissió pels ajuntaments i els consells; 2. No preveu importants limitacions al que s'ha anomenat sòl vacant, solars urbans edificables buits; 3. No s'instrumentalitzen eines per evitar que el creixement no sigui consumit de manera accelerada.

En lloc d'anar cap a un redimensionament del sector constructiu, cap a una certa reconversió, allò cert és que vivim una certa tendència inversa. La construcció guanya pes en el nostre producte interior brut i els constructors han esdevingut els empresaris de referència i d'èxit; la seva influència en els centres de poder i en la societat en lloc de minvar s'ha incrementat de manera ostensible. Aquesta influència, no ens podem enganyar, és una càrrega de profunditat a qualsevol temptativa de reconduir les coses i d'introduir noves restriccions.

Un altre factor que cal considerar en aquest debat territorial tan reiteratiu és l'excessiva antiguitat dels planejaments municipals. La majoria dels ajuntaments tenen uns plans no adaptats als nous instruments d'ordenació territorial. Aquesta situació, en part, és deguda a la desídia municipal, però en part respon a altres factors. Factors com la manca de recursos tècnics per poder envestir amb èxit una adaptació del planejament complicada i plena d'impediments. I factors com uns procediments i tràmits administratius que semblen més pensats i aplicats per evitar l'adaptació que per possibilitar-la.

En un cert sentit podríem dir que el debat s'ha centrat massa, ha atorgat massa protagonisme a les autopistes, i ha deixat de banda l'amenaça principal, que és la urbanització. N'hi ha que han fet un sil·logisme entre autopista i urbanització; això, però, no és necessàriament cert. Les noves infraestructures viàries haurien de servir per donar servei als nostres habitants i visitants actuals, en cap cas haurien de servir per augmentar el nombre d'habitants o de visitants. Ja es veu que aquest no és un debat senzill o simple. La multiplicitat d'interessos i de posicions és patent. No és la primera vegada que aquestes planes intenten informar els nostres lectors de la situació d'aquesta qüestió. I segurament tampoc no serà la darrera. Tanmateix, ningú no pot negar actualitat a un dels reptes més importants del nostre sistema productiu i de la nostra qualitat de vida.

Els canvis territorials

d'aquesta legislatura

Dossier

Desfiguració territorial i deteriorament democràtic. El pacte d'aquesta legislatura

MACIÀ BLÁZQUEZ SALOM

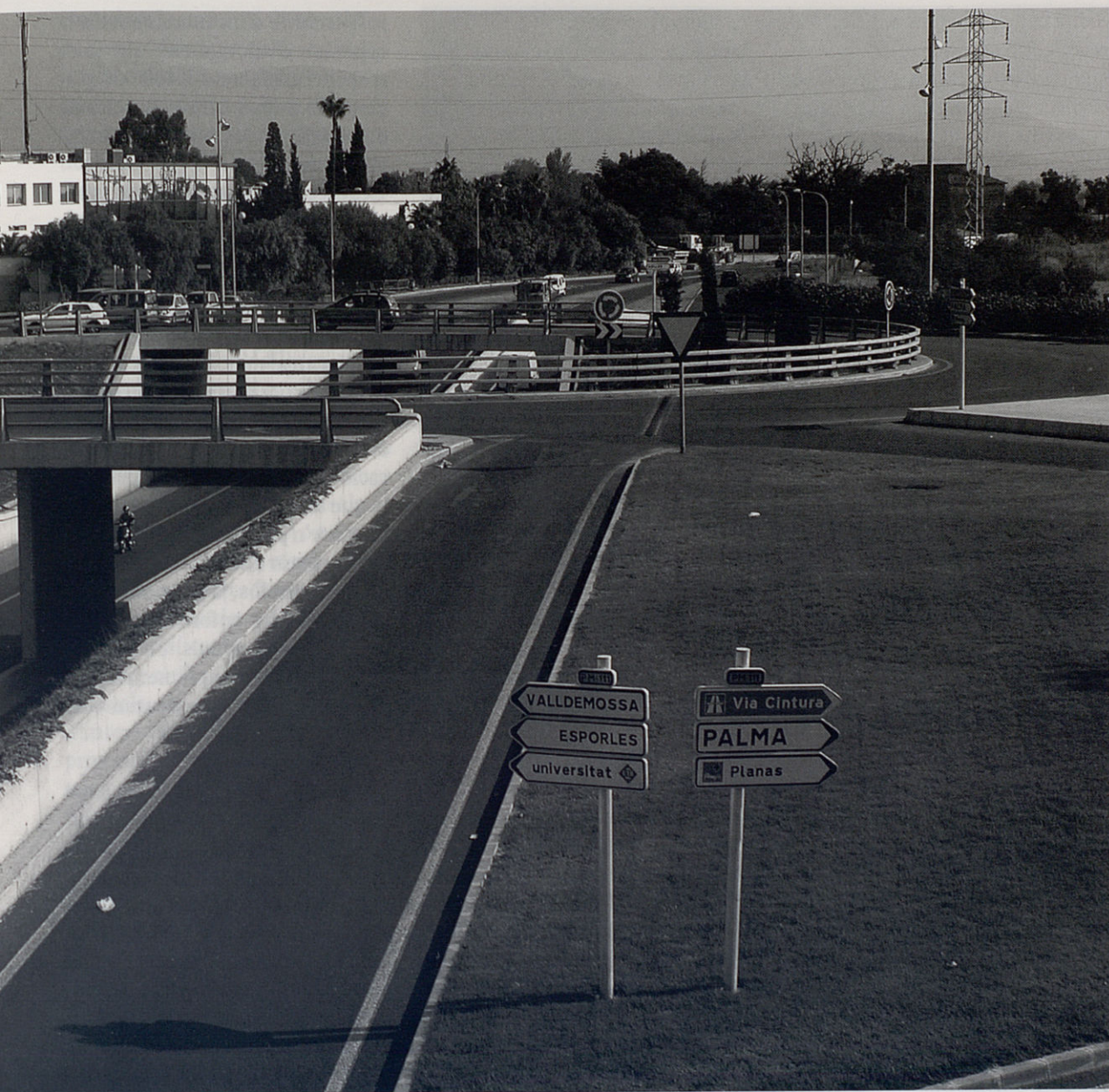
Una travessa d'un extrem a l'altre de Mallorca ens la mostra desfigurada. Ja no som capaços de reconèixer les tresques per mor de les **autopistes**, les **autovies**, els **desdoblaments**, i l'enfilall de rotondes, urbanitzacions, xalets, polígons, camps de golf i centres comercials. Els governs del Partit Popular i Unió Mallorquina són els principals responsables d'aquesta destrossa territorial. El seu nou govern de coalició ha engegat la construcció de set noves autopistes a Mallorca (amb dues més en projecte: Inca-Manacor i el segon cinturó de Palma) i tres a Eivissa. L'any 2003, en què formaren govern, el PP i UM aprovaren una modificació del Pla director sectorial de carreteres de Mallorca que les legalitzava (vegeu el mapa adjunt).

Però els seus **macroprojectes d'infraestructures** no es limiten a aquest nous vials d'alta velocitat i gran capacitat. Ja es construeix el metro de Palma a la UIB, que es va pressupostar per l'exorbitant xifra de 114 milions d'euros per només 8 quilòmetres de traçat. Palma es mina d'aparcaments soterranis i es xapa en noves avingudes radials al carrer de Jacint Verdaguer o al camí de Jesús. El Parc de ses Estacions es torna a fer abans d'haver-lo acabat de pagar... I, a més a més, s'amplien els tres aeroports, per incrementar la seva capacitat més enllà dels 50 milions de passatgers anuals. PP i UM també amenacen amb la construcció de més dessaladores, forns d'incineració de residus, ports esportius, l'ampliació dels ports de Palma i de Ciutadella, desfigurar la façana marí-

tima de Palma amb blocs de pisos (on ara hi ha l'edifici de GESA) amb l'excusa de construir un nou palau de congressos, connectar-nos amb cable amb la Península per trencar la limitació de l'autoabastament elèctric...

El projecte de país (?) dels governs del pacte PP-UM es basa en l'acceleració econòmica mitjançant una forta inversió pública, que n'endeutarà la Hisenda per als propers 25 anys. Aquests macroprojectes enriqueixen els **consells d'administració** de les grans empreses d'obres públiques: Ferrovial, Fomento de Construcciones y

Les autopistes, les autovies i els desdoblaments han transformat les nostres illes. Rere cada cruïlla, es preparen projectes d'urbanització, de construcció de camps de golf, centres comercials, polígons industrials... Aquesta rotonda de Son Tugores és a prop del monestir de la Real, on es vol construir un nou hospital, a Son Espases.

Contratas (FCC), Matías Arrom Bibiloni (MAB), Acciona, Sacyr Vallehermoso, Actividades de Construcción y Servicios (ACS) Dragados, Obrascon Huarte Lain (OHL), etc. Així es demostra que el PP i UM vetlen més pels beneficis del ric que per l'interès general.

Ja que hi són, els macroprojectes promouen més **creixement urbanístic**. El govern PP-UM d'aquesta sisena legislatura democràtica aprovà l'any 2004 un Pla territorial de Mallorca que fa urbanitzables 1.454 hectàrees (més de 14 quilòmetres quadrats). El creixement de

nous sòls urbanitzables –majoritàriament sobre espais naturals i zones rurals ben conservades– té dues modalitats: la comuna, que permet urbanitzar 782 hectàrees, i la de «reconversió territorial», que hi afegeix altres 673 hectàrees. Les noves urbanitzacions del Pla territorial amenacen paratges verges com Son Durí i sa Vinyola a Campos, es Graver a Marratxí, ses Planes a Calvià o l'Ullal a Pollença. La urbanització d'aquestes àrees de reconversió territorial respon més a pràctiques clientelars de planejament urbanístic a la carta que a vertaders propòsits reconversors.

Aquí ens apareixen nous consells d'administració d'empreses promotores que aviat adquiriran els terrenys reclassificats per dictar als polítics aquesta represa de la balearització: Grup Fer (Fausto Ferrero), Grup Drac (Vicente Grande), Nuñez i Navarro, Llabrés Feliu, Melchor Mascaró, Sacresa-Ferratur, Vértix, FADESA, etc. De bell nou, apliquen la recepta d'afavorir l'afany de lucre del capital, sense esment en el futur ni en els més pobres.

En aquest context, s'han començat a destapar casos de possible **corrupció urbanística** a Andratx,

Santa Margalida, ses Salines, Palma, Sant Josep, Sant Antoni... Els guanys —exorbitants i ràpids— de l'especulació tempten els polítics i els partits que dissenyen el planejament urbanístic. Només l'estricta transparència democràtica els pot aturar, amb la denúncia públi-

de nou sòl urbanitzable en 100 hectàrees (1 quilòmetre quadrat). Recordem que a més d'afegir nous sòls urbanitzables, el Consell de Mallorca va aixecar les dues moratòries urbanístiques, per la qual cosa cal afegir més sòl urbanitzable ja existent, més de 50 urbanitzacions sense desenvolupar o sense acabar de consolidar. Aquestes moratòries frenaven l'edificació en aquells sòls que

no tinguessin serveis i no permetien l'edificació de cases de pisos a Palma i al litoral. Actualment, hi ha a Mallorca un total de 19.913 hectàrees classificades com a sòl urbà i urbanitzable, de les quals n'hi ha 16.277 d'ocupades i 3.636 de vacants (sense edificar). En total, el Pla territorial de Mallorca és

responsable d'un increment de la capacitat d'allotjament, que ja és d'aproximadament 1.400.000 places, fins a un sostre potencial de **3.000.000 places**, entre residencials i turístiques.

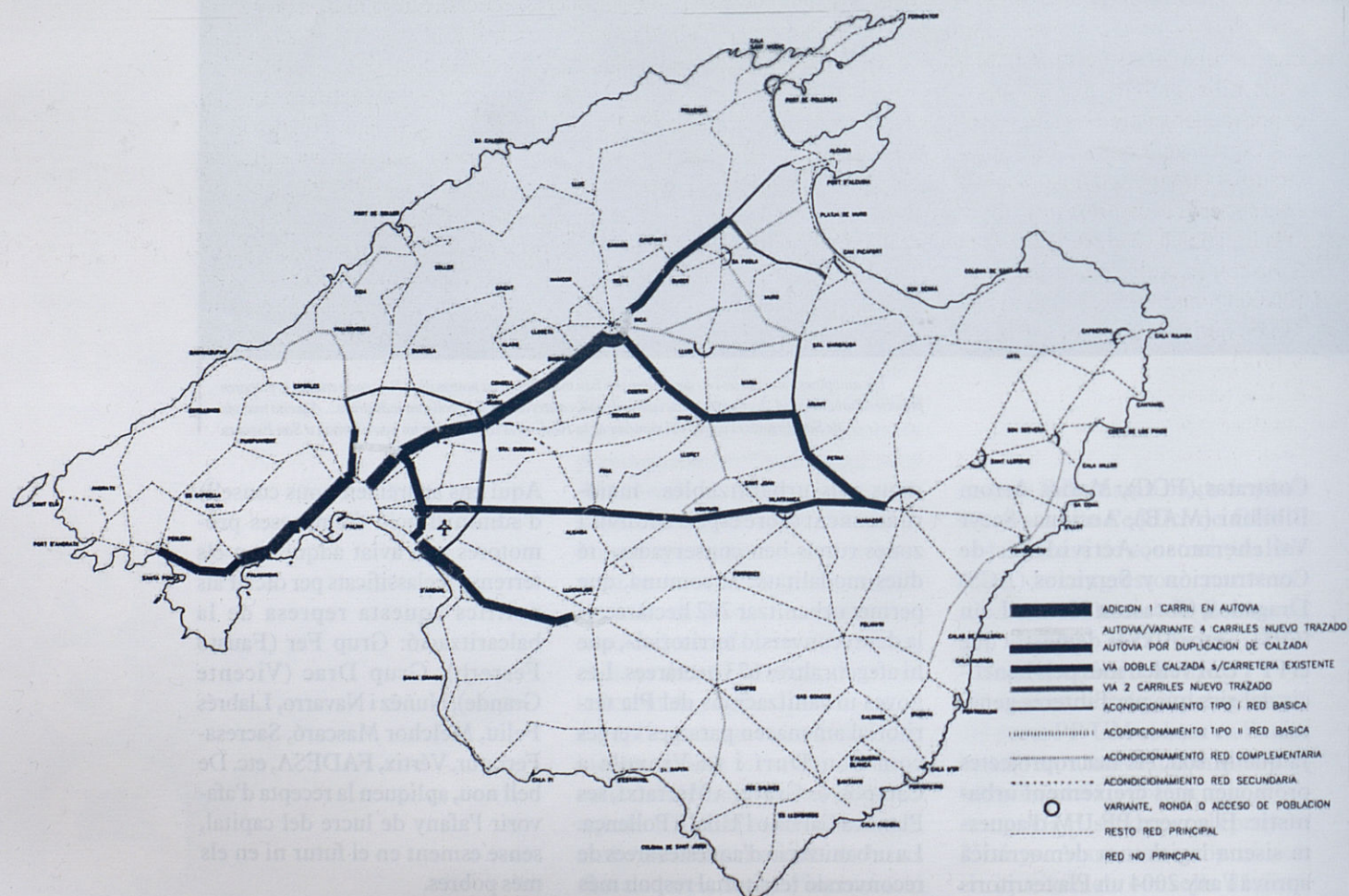
Les àrees de reconversió territorial empen la cosmètica del terme «reconversió» per botar-se l'esperit de la «moratòria turística». Els hotels que s'haurien d'esbucar es converteixen en habitatges, i es desplacen al mateix temps les places «amortitzades» cap a noves zones de desenvolupament urbà, a costa de sòl rústic, amb la gratificació de duplicar-les. D'aquí resulta que tancant 15.000 places turístiques se'n puguin obrir 30.000, que de ben segur adoptaran la modalitat de **tot inclòs**, ja que podran triar la ubicació enfora dels nuclis turístics tradicionals, on es concentra l'oferta complementària de serveis turístics, que veuran com

El model del Pla territorial de Mallorca esvaeix el desenvolupament sostenible

ca i judicial per delatar i sancionar els culpables d'enriquir-se amb la política.

A Mallorca, els municipis que més creixen són els de l'àrea metropolitana de Palma: **Palma, Calvià i Lluçmajor**; però seguits en quart lloc per **Campos**, que augmenta desproporcionadament l'extensió

no tinguessin serveis i no permetien l'edificació de cases de pisos a Palma i al litoral. Actualment, hi ha a Mallorca un total de 19.913 hectàrees classificades com a sòl urbà i urbanitzable, de les quals n'hi ha 16.277 d'ocupades i 3.636 de vacants (sense edificar). En total, el Pla territorial de Mallorca és

El Pla director sectorial de carreteres guia la política territorial depredadora del pacte PP-UM. S'hi dissenyen les 9 autopistes que desfiguren Mallorca i altres nous vials d'efectes territorials nefasts.

empitjora la seva crisi. D'altra banda, la proliferació d'habitatges a les zones turístiques suposarà una pèrdua encara major de la qualitat de l'oferta turística, i n'empitjorarà la degradació per la mescla d'usos (com ara confrontant bugaderies dels habitatges amb menjadors d'hotels), d'estils arquitectònics i d'usos turístics i residencials de baixa qualitat.

El model territorial proposat pel Pla territorial de Mallorca acaba d'esvaïr les oportunitats de desenvolupament sostenible de l'illa amb la proposta de fer un polígon industrial a cada poble, nous camps de golf arreu —que s'afegiran als 25 que ja hi ha, en execució o autoritzats— i, a més, **desprotegir el sòl rústic** en permetre la proliferació d'encara més xalets. Fins i tot les noves qualificacions del sòl rústic que crea el Pla —com ara les àrees forestals, de prevenció de riscos i d'interès agrari— no suposen més protecció del sòl rústic, i es limiten a canviar-ne el nom per continuar permetent edificar habitatges unifamiliars aïllats. Per exemple, es podran fer xalets a les àrees d'interès agrari amb només dues quarterades, 14.000 metres quadrats, que és la superfície mínima que imposa la Llei de sòl rústic de l'any 1996. Amb tot, es podrien afegir devers 100.000 nous xalets al sòl rústic als 74.000 que ja hi ha (vegeu el mapa adjunt).

El Pla territorial d'Eivissa i Formentera, aprovat el 2005 pel govern pitius del PP, ratifica l'edificabilitat dels espais naturals (fins i tot les àrees naturals d'especial interès) i permet triplicar el

nombre de xalets que hi ha actualment al sòl rústic (es calcula que ara n'hi ha 14.500 i n'hi pot arribar a haver 41.600). A més, permet duplicar la capacitat d'allotjament actual (140.000 places), només amb nou sòl urbanitzable.

Altres actuacions de retrocés en matèria ambiental dels governs PP-UM, durant aquesta sisena legislatura, han estat la derogació de les «moratòries» urbanístiques, la desprotecció de parcs naturals (Llevant, Cala d'Hort i s'Albufera) i la derogació de l'ecotaxa. Un **balanç calamitos** que, no debades, s'ha concentrat en la primera meitat de la legislatura, per dedicar aquesta segona meitat a fer polítiques cosmètiques i electoralistes.

Aquesta darrera onada desenvolupista, que ha rebut la denomina-

ció de **tercer boom turístic**, s'ha caracteritzat pel creixement ràpid de l'oferta immobiliària de llicència residencial, que ja és de devers 1.600.000 places per a totes les Illes Balears, de les quals a prop del 40% són segones residències o estan buides i poden comercialitzar-se alegalment com a oferta turística, més enllà de les 400.000 places turístiques —d'hotels i d'apartaments— que tributen i que regula l'Administració pública. La pitjor conseqüència del turisme residencial és per a la població més desfavorida, a causa de l'encariment de l'habitatge, que arriba a ser de fins al 15% o el 20% anual. Amb aquesta revaloració desproporcionada, la compra d'habitatges és molt rendible com a inversió financera, en detriment de la seva

“Encara queden botigues”

Casa Pomar Flores

PAPERS PINTATS I PINTURES · ARTICLES PER A ARTISTES · VASES I MOTLLURES

SANT MIQUEL, 77 - Telèfon 971 72 14 83 - Fax 971 71 93 12 · 07002 - PALMA (MALLORCA)

finalitat com a llar. Malgrat que l'oferta immobiliària creix com mai, és difícil accedir a l'habitatge, perquè capitals financers, que fugen de la incertesa de les inversions en borsa i dels tipus d'interès baixos, recorren a l'adquisició d'immobles—inversió en totxo— per estalviar i especular.

El despropòsit d'aquesta inhabilitat i insostenibilitat ha estat contestat per bona part de la població balear amb manifestacions multitudinàries a Palma (50.000 participants) i Eivissa (20.000), i amb moltes més expressions de descontentament ciutadà mitjançant la mobilització i l'oposició política d'associacions i de plataformes ciutadanes. La resposta dels governs del Partit Popular i Unió Mallorquina ha estat ignorar, si no criminalitzar mitjançant detencions i sancions administratives, els moviments socials que denunciem el descontentament popular. PP i UM fan política autoritària «fora complexos» en detriment de la democràcia i en benefici del capital financer especulador.

L'oposició eivissenca a la construcció d'autopistes ha assolit el màxim

ressò mediàtic per la resistència dels propietaris dels terrenys afectats a ser expropiats. Les cases esbucades—com ara Ca na Palleva i Can Malalt— són casaments rurals tradicionals d'origen autàrquic situats a les planes més fèrtils de l'illa, i han simbolitzat i han congruat la resistència popular a la construcció d'autopistes de fins a 8 carrils, amb mitjanes de fins a 12 metres d'amplada i amb un segellament d'asfalt i ciment d'una mitjana de 114.000 metres quadrats per quilòmetre. Però el sòl de màxima fertilitat no es pensa desapropiar, ja el duen on les empreses d'Abel Matutes tenen previst fer un camp de golf, vora la platja d'en Bossa!

Els moviments socials de les Illes Balears mantenim la mobilització de denúncia i de resistència al projecte depredador i a curt termini que promouen els interessos especuladors, amb el suport polític neoliberal del Partit Popular i els seus aliats d'Unió Mallorquina. En el terreny legal, les plataformes territorials i ambientals i el GOB promovem una iniciativa legislativa popular (ILP) amb mesures d'ordenació del territori per tal

de limitar la construcció d'autopistes i l'ampliació d'aeroports i ports, així com protegir millor el sòl rústic i els espais naturals. Es preveu que aquesta tardor es prengui en consideració al Parlament de les Illes Balears.

Més enllà de la defensa territorial localista, l'ecologisme balear pren partit per la defensa de la sobirania popular i la resistència davant el model cultural i econòmic neoliberal. Promou la mobilització social en la pràctica política ciutadana, descontenta amb el poder polític partidista que ens pretén complaure amb el sufragi universal de la democràcia electoral en diferit. L'ecologisme qüestiona l'economia que confon el valor amb el preu i que sustenta el poder que degrada les condicions socials i ambientals del planeta. Defensem mesures, com ara l'ordenació del territori amb aquesta ILP, que millorin la justícia social i l'equilibri ambiental.

**Macià Blázquez Salom és president del Grup Balear d'Ornitologia i Defensa de la Naturalesa (GOB) i professor de Geografia a la Universitat de les Illes Balears.*

Carrer d'en Rubí, 5
Tel. 71 38 21
07002 Palma (Mallorca)

LLIBRES DE TOTS
ELS PAÏSOS
CATALANS

LLIBRES INFANTILS
I JUGUETES

LLIBRES DE TEXT

DISCOS I CASSETTES

SERVEI
DE LLIBRES
ESTRANGERS

Pianos Can Garcias

Des de 1.951

*Pere Josep Garcias
Pianer*

Reparació, Restauració i Afinació

Venda i Lloguer Opció-Compra

Assessoraments - Transports

Joan Maura, Bisbe, 10
07005 · Palma de Mallorca
Tel./Fax: 971 462 016 · Móvil: 607 891 930
www.lasguias.com/pianosgarcias

Aigua a rompre per a un nou 'boom' urbanístic a les Illes Balears

MIQUEL À. MARCH I CERDÀ

Als darrers anys, ja sigui per manca d'aigua, ja sigui per inundacions catastròfiques, ja sigui per pugues exagerades de preus..., els enfrontaments, les morts i els conflictes són relativament habituals. El canvi climàtic a causa d'interferències humanes en l'atmosfera es troba al darrere de tot això, és a dir, augment dels fenòmens climàtics extrems (sequeres, per una banda, o inundacions, per l'altra). Els reptes principals amb què s'ha d'enfrontar la humanitat, en temes hídrics, van des de la contaminació de les aigües subterrànies i superficials fins a l'escassetat d'aigua, l'accés a aigua potable (dos mil

milions de persones no hi tenen accés) la disminució d'aqüífers, etc. De fet, cada any prop de cinc milions de persones moren per causes relacionades amb l'aigua. La situació, en comptes de millorar, empitjora.

Les Balears, exemple d'insostenibilitat hídrica

Pel que fa a les Illes Balears, la situació de l'aigua a Mallorca és i serà sempre molt delicada. Els recursos hídrics són escassos per factors naturals (plou poc i de forma irregular al llarg de l'any); però el desenvolupament turístic i urbanístic

Recordar que l'aigua és motiu de preocupació i de conflicte a bona part del planeta és gairebé una obvietat.

que hem patit ha empitjorat la situació, ja que n'ha incrementat la demanda de forma exponencial. Aquest fet, juntament amb una manca de planificació a mitjà i llarg termini, explica la realitat actual.

El resultat d'aquesta situació és la salinització del aquífers, la minva de

públiques han consistit bàsicament a posar en marxa grans infraestructures (transvasaments de sa Marineta i sa Costera, operació «vaixell», plantes dessaladores). Es tracta d'actuacions molt costoses econòmicament i de repercussions ambientals negatives (increment de la salinització, consum

energètic, etc.). Aquests projectes no resolten, a més a més, el problema de fons de l'aigua a Mallorca

ca: excés de consum i gestió deficient. Només quan arribam a situacions insostenibles com l'actual sembla que els responsables de la política hidràulica intenten trobar solucions ràpides però alhora insostenibles.

Plantes dessaladores pertot arreu

Una vegada executats els transvasaments de sa Marineta i el de sa Costera (està a punt de finalitzar-se), les energies del nou govern s'han adreçat a construir plantes dessaladores d'aigua de mar. Garantir que l'aigua de qualitat arribarà a tots els municipis de les Balears és l'excusa i l'argument que utilitza el Govern per justificar els nous projectes.

L'objectiu de donar aigua de qualitat és lloable i necessari; en canvi, els mitjans per aconseguir-lo són rebutjables. Des del nostre punt de vista, el Govern aposta pel sistema ambientalment i econòmicament més costós: el dessalatge.

La producció d'aigua potable a partir d'aigua de la mar exigeix un consum elèctric elevat. La producció d'ener-

El Govern aposta pel sistema ambientalment i econòmicament més costós: el dessalatge

la seva capacitat, la pèrdua de qualitat de l'aigua potable i la dependència cada vegada més alarmant de les plantes dessaladores.

Davant aquesta situació, les solucions que proposen les administracions

Embat

Llibres

PEDAGOGIA - PSICOLOGIA - CIÈNCIES SOCIALS

Pge. Papa Joan XXIII, 5-E • Geranis Centre - Tel. 971 713 350 • Fax 971 215 641 • 07002 Palma de Mallorca

gia elèctrica a partir de combustible fòssil (gasoil, carbó, fuel...) té greus inconvenients ambientals: emissions a l'atmosfera de diòxid de sofre i diòxid de carboni, causants de l'efecte hivernacle i de la pluja àcida respectivament, i per tant del canvi climàtic. El dessalatge suposa un cost energètic quatre vegades superior a les polítiques d'extracció o de reutilització, així com quatre vegades més d'emissions de CO₂.

De fet, aquesta aposta podria implicar que en poc temps s'hauria de construir una nova central elèctrica o, en tot cas, s'haurien d'instal·lar nous grups de producció d'energia elèctrica, en vista de l'elevat consum energètic que suposa el funcionament de les dessaladores. Cal recordar que actualment els tres grans consumidors d'energia elèctrica de les Balears són: l'aeroport de Son Sant Joan, la cimentera de Lloseta i les dessaladores.

Un pla hidrològic sense executar

Altres mesures previstes en el Pla hidrològic de les Illes Balears sembla que han quedat arraconades. Es tracta de mesures més barates i ambientalment menys impactants, com ara:

- Millorar les xarxes d'aigua potable dels nuclis urbans de la nostra illa, algunes les quals perden entre un 20% i un 50% de l'aigua per les canonades. Palma perd prop de deu hectòmetres cúbics anualment, una xifra que resol-dria molts de problemes d'aigua de l'illa.

- Millorar les depuradores per poder reutilitzar l'aigua que en resulta per a determinats usos agrícoles, per a la recàrrega d'aqüífers...

Creixement sense límits

El fort desenvolupament urbanístic no fa més que agreujar la ja delicada situació hídrica. Dis-sortadament, el futur immediat ens fa ser encara més pessimistes sobre una possible frenada. Les xifres de construcció dels darrers anys han assolit un autèntic rècord, reflex d'una elevada demanda i també d'una oferta de sòl que no atura de créixer. El Pla territorial fou l'oportunitat perduda, ja que no tan sols consolidava el sòl urbà i urbanitzable que ja hi havia, sinó que permetia construir en nous terrenys edificables.

Al mateix temps, els camps de golf (amb oferta residencial o sense) han experimentat un fort creixement. També ho han fet els polígons industrials, que sorgeixen com bolets a cada racó i sovint amaguen usos comercials i d'oci. Projectes de ports esportius, centres comercials, parcs temàtics rematen aquest panorama de creixement insostenible.

Aigua per al nou 'boom' urbanístic

Fa estona que la construcció d'infraestructures i de determinats equipaments a les Illes balears s'ha de llegir únicament com la passa necessària i impres-

cindible per a un nou i fort creixement urbanístic. És el cas de les autopistes (amb les urbanitzacions darrere), les noves centrals elèctriques, el gasoducte i el cable (energia sense límits), l'ampliació de l'aeroport (que possibilita més turistes), les noves incineradores i, per descomptat, les plantes dessaladores.

Sense aigua a bastament i de qualitat no hi ha el desenvolupament urbanístic que es persegueix. Aquí hi entra l'Administració pública, per tal d'assegurar l'aigua.

Les alternatives ecologistes

Prioritzar les inversions en estalvi i reutilització hauria de ser el punt de partida d'un plantejament ecologista. L'agricultura també hi ha de tenir un paper i ha de reduir notablement el consum d'aigua (canviar cultius, modificar els sistemes de reg...).

Alguns municipis han posat en marxa mesures de sensibilització, tarifes progressives, comptadors individuals, xarxes d'aigües grises, reutilització d'aigua depurada, etc. Però tot això s'ha d'acompanyar d'una vertadera moratòria urbanística i turística, s'han de reformar el Pla territorial i les DOT, i s'ha d'aprovar una llei del sòl i una llei de quotes de llicències.

Sense contenció del creixement urbanístic i de la massificació turística, no és possible avançar cap a una gestió sostenible dels recursos naturals i del territori.

***Miquel Àngel March i Cerdà és portaveu del GOB.**

Roldan

C/ Eusebi Estada, 66 - 68
07004 Palma de Mallorca
Tlf. 971 763 666 - Fax 971 763 667
Internet: <http://www.rolan.es>
e-mail: rolanib@rolan.es

Certificat de
Qualitat
ISO 9001:2000 Nº 12.15474

Cream espais per conviure

Entrevista

Àngels Fermoselle

«Estic convençuda que el Parc
de les vies es farà»

MACIÀ CALAFAT

Ens rep a la seva herboristeria devora la plaça de Pere Garau un horabaixa entre setmana. L'entrevista és interrompuda adesiara pels clients que entren a demanar productes contra el mal de cap o per complementar la dieta. Àngels Fermoselle parla amb la seguretat i amb la fermesa de qui sap tenir raó en les seves reivindicacions davant unes institucions, Ajuntament i Govern, que no escolten ni dialoguen amb els ciutadans. La conversa deixa clar un cert cansament per aquesta actitud dels governants davant les demandes dels veïns, però alhora la voluntat de continuar fins al final lluitant pel que consideren just. La portaveu de la Plataforma pel Parc de les Vies considera que ha arribat l'hora de dir prou a una model de ciutat hostil als qui hi viuen.

Per què és necessari un parc central a Palma?

Perquè és una oportunitat única, probablement. Aquesta ciutat feia molts d'anys que esperava poder soterrar les vies del tren. És una idea que des de fa molt de temps és

espai per a la ciutadania amb una falca verda seria ideal, seria la segona falca verda de la ciutat després de la de la Riera. Formaria un corredor verd que uniria el centre amb la perifèria, que es podria anomenar «parc central», ja que seria l'únic que començaria exactament

al cor de la ciutat, a la plaça d'Espanya, i s'estendria durant dos quilòmetres i mig. Nosaltres consideram que hauria de ser un

«El soterrament no ha tingut la més mínima oposició: endavant!»

una aspiració especialment de les persones que hi viuen a prop. Perquè no es pot negar que les vies del tren eren un xap a la ciutat i poder soterrar-les volia dir cosir la ciutat transversalment. Recuperar aquest

parc urbà, trepitjat, utilitzat i viscut. Tindria circulació transversal, amb dues vies principals que són les que hi ha actualment, Gabriel Maura i Balmes. A la resta del recorregut hi podria haver tres, o

quatre o cinc vies que també la travessassin, però amb un trànsit que nosaltres reivindicam més pacífic. No s'han de crear nous carrers Balmes, s'ha de permetre l'ús del cotxe però no s'ha d'incentivar. I això, mitjançant la regulació viària, es pot aconseguir.

Com us vàreu assabentar que el PP tornava enrere quant a la promesa electoral que havia fet de construir el parc?

No sabíem que el PP havia promès un parc, ens n'assabentàrem perquè a la Plataforma pel Parc de les Vies hi ha persones de totes les ideologies. I, entre d'altres, n'hi ha bastants que varen votar el Partit Popular. Varen ser elles les que ens varen dur el programa de mà que

EL MIRALL amb el suport de

**Generalitat
de Catalunya**

els varen donar en un míting de l'Escola de Santa Isabel a la barriada des Hostalets. Ells ens varen dir: «És que nosaltres els vàrem votar perquè ens ho varen prometre.» Per nosaltres, és un argument més, però sense el qual actuaríem exactament amb la mateixa intensitat i amb el mateix convenciment.

I com us vàreu començar a organitzar per reivindicar-lo?

Ha estat un procés tipus bolla de neu. Dues persones que varen conèixer el projecte de soterrament varen convocar els veïns amb cartellots als fanals per fer una assemblea informativa en el moment que es va presentar a al·legació pública, el mes de maig de 2004. A partir d'aquesta reunió, a la qual varen venir unes 65 persones, es va produir l'efecte bolla de neu i va créixer. Malgrat que aquest tema nasqués a les barriades de Son Fortesa i des Hostalets, que són les més afectades, en aquest moment a la plataforma hi ha gent de tots els barris de Palma i fins i tot de fora de la ciutat, perquè realment aquest parc no seria per a unes veïns determinats, sinó per a tota la ciutat. I encara més, per a tota la gent de Mallorca, perquè la que ve en tren és la que més coneix la zona, a més de la que hi viu.

Quina va ser la reacció de l'Ajuntament de Palma davant la vostra primera mobilització?

Aquí hi ha una qüestió central. Essent el soterrament una idea que tenia un suport social ampli, i, de fet, tots els partits polítics el tenien en el seu programa electoral, tant el Govern com l'Ajuntament varen treure aquesta idea de sobte sense cap tipus de consens amb ningú, quan era un projecte que es podia haver acordat amb tothom. El soterrament no ha tingut la més mínima oposició. Nosaltres no ens hi hem oposat; endavant! Però perquè no pensam entre tots com l'hem de fer? Per exemple, s'hauria pogut fer l'estació d'intercanvi

modal als afores, com proposaven el GOB i la Federació d'Associacions de Veïns. S'haurien estalviat moltíssims de doblers i la destrucció del parc de les Estacions, i hauria estat molt més raonable. I s'hauria estalviat també la destrucció del pont del tren. El problema és que no han volgut consensuar res absolutament amb ningú, han tingut una actitud de creure que s'arrogarien a ells mateixos els grans avantatges per a la ciutat de fer el soterrament i, en realitat, han transformat una idea que era il·lusió per a tothom en un malson. I com que nosaltres sempre ens presentam amb idees i alternatives en positiu, ells no han pogut de cap manera criticar-nos, però és sorprenent fins a quin punt tenint nosaltres tots els arguments i totes les raons el seu hermetisme ha estat total. L'únic que han fet ha estat intentar dissimular, implantar un parell de mesures cosmètiques dins el seu projecte que no han aportat cap solució de fons. Per exemple, fer veure que llevaven un carril quan en realitat el que feien era substituir-lo per dos aparcaments: en conseqüència, la super-

fície asfaltada era encara major que la prevista en un primer moment. O dir que llevaven una entrada de l'autopista, quan, en realitat, l'únic que feien era posar una rotonda per la qual els cotxes havien de passar abans d'entrar a Palma. No han canviat res. La seva intransigència i la seva incapacitat d'escoltar ha estat per a nosaltres aborronadora, sobretot perquè la imatge que sempre havia intentat donar l'equip de govern de l'Ajuntament, especialment la batlessa, era una imatge de persona que escoltava els ciutadans i a qui agradava molt que la gent participàs. La decepció ha estat molt gran.

Quina reacció han tingut davant les alternatives que heu presentat?

Jo crec que ha estat una reacció totalment immobilista. I això és molt negatiu. Jo crec que la democràcia és molt més que anar a votar cada quatre anys. És a dir, quan els polítics diuen que és important que la gent participi ho han de dir creient-se el que diuen. Jo crec realment en la democràcia i crec re-

alment que la democràcia és participació. I totes aquelles persones que estan en grups i que no guanyen res, sinó que hi inverteixen temps de la seva vida, són persones compromeses amb el seu objectiu: millorar la vida de les persones en aquesta comunitat, en aquesta ciutat. Per nosaltres, això és la democràcia. Allò altre no és democràcia, es podrien qualificar gairebé com a dictadures quadriennals. I així no és com s'ha de funcionar. Jo crec que no han tingut cap tipus de cintura política i crec que és un error de primera magnitud el que comet el Partit Popular en aquest cas. I he de dir PP perquè és el partit que governa, tant al Govern com a l'Ajuntament. Arriba un moment que et plantejes que si fossin distints partits estariem millor, estic ben segura que hi haurien posat algun emperò. Ha estat una actitud avassalladora, de no voler escoltar ningú i de perdre una cosa darrere l'altra per als ciutadans. Jo crec que tot el patrimoni que hi havia al corredor ferroviari s'ha perdut i tot es podria haver evitat si haguessin escoltat, i nosaltres t'assegur que hem

fet sentir la nostra veu ben alta. Hi ha hagut protestes constants a causa de les molèsties provocades per les obres; hi ha hagut moments totalment estrambòtics, com els tremolors provocats per un suposat terratrèmol d'Algèria que no va existir. Nosaltres vàrem néixer com a plataforma amb un únic objectiu, que era guanyar al parc de les vies. Si alguna cosa es podia aconseguir era la il·lusió de crear aquest parc. Però ens hem trobat que la gent, a les reunions que es feien amb els veïns, ens demanaven que per favor intervinguéssim en altres qüestions. Per exemple, ens varen demanar que intervinguéssim per salvar el pont del tren i ens varen demanar que, per favor, ajudàssim a regular els horaris de les obres de soterrament. Aquestes són molt llargues, han de durar tres anys. I tres anys en la vida d'una persona és molt de temps perquè a més no afecta un parell de famílies, afecta milers de persones. I jo sempre dic que poden ser els tres primers de la vida d'una persona i poden ser els tres darrers. En aquest cas nosaltres estam contents, perquè, malgrat que ens impliqui molta de feina perquè hem de fer una vigilància diària dels horaris de les obres, el fet que hi siguem ha fet que d'alguna manera s'hagi aconseguit un cert control, tot i que incompleixin sistemàticament els horaris acordats, que són de les 8 a les 20 hores. De tota manera, estam convençuts que si nosaltres no hi fóssim seria escandalós: hi serien les 24 hores i tothom estaria de baixa per depressió.

I respecte del tema dels tremolors,

l'episodi és una de les vergonyes del soterrament. Un bon dia hi ha uns tremolors que se senten, no tan sols a l'escola de Santa Isabel, sinó també a les cases veïnes d'una banda del corredor i de l'altra. Molt per sobre del que és normal. Va alarmar moltíssim la gent, que es va tirar al carrer perquè es pensava que queien les seves cases. I moltes persones varen anar directament cap a l'obra per demanar que aturassin, perquè tenien molt clar que venia d'allà. Des de la Conselleria es diu que el més segur és que això tenguí a veure amb un terratrèmol d'Algèria que hi havia hagut el vespre anterior. És una cosa que als dos segons vàrem descartar. Vàrem consultar amb tècnics, per si de cas, i varen dir que un terratrèmol a Algèria es pot notar aquí en un parell de minuts, no al cap de dotze hores. Al cap d'un parell de dies es varen atrevir a dir que tenia a veure amb l'explosió d'una pedrera de no sé on, però justament es va notar exclusivament en aquest tram. Què passa? Que a la gent li sembla irresponsable que els que governen, que són els que han d'aportar seguretat i rigor, intentin dissimular i fer veure que el que fan no té res a veure amb el que tothom sap que té a veure! Això el que aporta és moltíssima d'inseguretat i de desconfiança cap als responsables. Per què has de creure una altra cosa, si volen negar una cosa tan evident com aquesta? Nosaltres vàrem haver d'alçar la veu per tranquil·litzar la gent. Podrien haver dit: «Això ve d'aquí, ens sap greu, hem utilitzat una maquinària que no és l'ade-

uada, però no tornarà a passar», i et quedes molt més tranquil. Però si no volen reconèixer que és d'allà i cada vegada volen «tirar pilotes fora», llavors et quedes molt intranquil perquè saps que una altra vegada pot tornar a passar. Que, de fet, es va repetir, tot i que no amb aquesta intensitat. Nosaltres vàrem fer un estudi que demostrava que el tremolor només es va notar als dos costats del corredor i a un tram concret, cosa que ni la Conselleria d'Obres Públiques ni l'Ajuntament de Palma es varen preocupar de fer: anar a demanar als veïns què havia passat. Es varen preocupar de treure els infants de l'escola al més aviat possible per evitar les queixes. Però és una miqueta paradoxal, perquè aquest infants viuen allà, què passa?, que a un infant li pot caure ca seva damunt però no l'hi pot caure l'escola? El mateix risc hi ha a les dues bandes. S'ha de garantir la seguretat de tots els edificis, no tan sols dels edificis per a infants. És un tema que ens sembla especialment indignant. Encara no n'han tret les conclusions, encara no han fet un informe sobre aquest tema, i ho trobam escandalós.

Pensau que han afectat l'estructura dels edificis?

Pensam que no, que simplement és una demostració més d'una actuació feta sense comptar amb la ciutadania. I això ens preocupa realment, perquè si alguna cosa ens ha caracteritzat és el nostre continu donar la mà a l'Ajuntament, obrir-li portes a la rectificac-

Des de 1976

**ESPECIALISTES
EN ARTICLES
DE MUNTANYA,
CÀMPING, ESQUÍ
I ESCALADA**

T'equipam per a l'aventura

**ES
REFUGI**

Via Sindicat, 21 (pati interior)
Palma

Tel. 971 71 67 31

Fax 971 71 85 97

refugi@detallsport.es

ció, al diàleg, al consens; mai no hem tingut una actitud d'oposició frontal, sempre ha estat constructiva. Vàrem fer un estudi de camp amb un arquitecte per demostrar una sèrie de coses, del qual férem còpies, que vàrem lliurar a la Conselleria. No hi ha hagut la més mínima resposta.

El moment de més tensió va ser la destrucció del pont del tren.

Per ventura, ha estat el més trist, el més lamentable i el més evitable, perquè vàrem advertir amb prou temps que era fals que el pont es pogués desmuntar peça per peça, perquè allò que no està fet peça per peça no s'hi pot desmuntar. Sabíem que si llevaven el pont del tren el destruirien. Deu dies abans que el destruïssin, vàrem fer una roda de premsa en la qual vàrem demostrar que era totalment il·legal tocar-lo perquè era un element catalogat, per tant s'havia de fer una modificació de Pla general. També vàrem presentar un informe en què es demostrava que era possible millorar la circulació sense tocar el pont. Aquesta obsessió de fer més carrils perquè els cotxes circulin millor!, en qualsevol cas ara la vorera ocupa el mateix espai que ocupava abans el pont. No importava tomar-ho perquè els cotxes hi

poguessin circular! A més, férem una roda de premsa amb la néta de Gaspar Bennàssar. I a continuació vàrem convocar els ciutadans per a l'1 de novembre per fer una jornada reivindicativa per fer fotos del pont del tren i vàrem anunciar que més endavant faríem una exposició amb aquestes fotos. Era una jornada per salvar el pont. Els dies posteriors vàiem que les feines s'acceleraven al seu entorn i vàrem enviar el dia 4 una carta a la batlessa, a la Conselleria d'Obres Públiques, a l'SFM i al Consell Insular en què dèiem que teníem por que, malgrat estar previst el teòric desmuntatge, se n'avançàs la demolició al cap de setmana. Teníem aquesta intuïció. Tant vàrem insistir a la batlessa, perquè la hi férem arribar de tres maneres distintes (per registre, per fax i en persona), que ens va contestar l'horabaixa del dia 4 i ens va dir «remito su escrito al departamento correspondiente». I a les 6 del matí de dia 5 davant el pont ja hi havia la policia, que desviava el trànsit, i les excavadores i els camions preparats a baix per demolir-lo. Nosaltres érem allà per gravar-ho tot, perquè havíem fet guàrdia tota la nit, ja que teníem la intuïció que això passaria i, per desgràcia, es va confirmar. I com que vàrem fer les fotos de tots els moments, ho

vàrem gravar en vídeo i vàrem avisar els mitjans de comunicació, ara no poden dir de cap manera que el pont es va desmuntar, del pont l'únic que varen salvar varen ser les baranes de ferro i les deu o dotze pedres superiors de les pilastres. Absolutament res més, tot la resta —la barana de marès, la pedra que el folrava...— se'n va anar fet escombraries dins camions. A partir d'aquí vàrem iniciar una campanya per aconseguir-ne la restitució, i n'hem aconseguit el compromís, juntament amb ARCA, amb un argument molt clar: els nostres néts, els nostres successors, sabran la història del pont del tren i tindran el pont del tren. Sabran que era part de la nostra història. Per ventura, no era un monument, però era un element d'enginyeria que havia format part d'històries particulars de cada un de nosaltres, tots en tenim el nostre record concret. Faig un recull d'aquests records perquè realment són vivències personals: n'hi ha de molt maques i que formen part de la nostra història. Els nostres néts, els nostres infants, utilitzaran el pont d'una altra manera perquè no serà per als cotxes, serà una talaia de vianants des de la qual esperam que es pugui veure el parc de les vies mirant cap a les muntanyes, i coneixeran aquest aspecte tan sordid de la demolició del pont del tren i l'obligatòria restitució posterior. Hem lluitat molt, i per ara en teoria ho hem aconseguit, perquè el pont tenguí exactament les mateixes mides i els mateixos tipus de material. Exigim que sigui un material idèntic i que el pont s'ubiqui exactament al mateix lloc. I per ara això és el que en teoria s'han compromès a fer. Aquesta ha estat la segona victòria de la Plataforma pel Parc de les Vies. La primera va ser que es complissin els horaris. La tercera ha de ser el parc.

Després va venir la manifestació a favor del parc, molt concorreguda...

Sí, nosaltres hem fet tot tipus d'iniciatives a favor del parc: hem fet

molta feina en accions simbòliques petites, molta feina d'aportacions en positiu, intervencions en els plens, reunions... Hem tingut tres fronts d'acció, un ha estat informar els veïns, l'altre ha estat informar els qui governen, i el tercer informar l'oposició, perquè per a nosaltres tots formen part de la democràcia: els ciutadans, l'oposició i qui governa. Reservàvem aquesta manifestació per a un moment més proper a l'inici de les obres en superfície i la vàrem convocar a final de juny. Realment, va ser un acte molt bell, molt tranquil, molt participatiu, molt agradable, ens ho vàrem passar bé. Molt respectuós i al mateix temps amb una càrrega de raó i de sinceritat enormes. Ha estat la manifestació, per a un tema concret de la ciutat de Palma, més nombrosa que hi ha hagut mai.

Com penses que ha evolucionat la reivindicació pel que fa a l'opinió pública?

Pensem que ha estat una feina de donar molta informació, la gent no en tenia ni idea perquè a més és un espai desconegut excepte per a les persones que hi viuen. Tothom sap que quan obres noves vies el que passa és que atreus més vehicles; en conseqüència, el que fas és introduir més caos circulatori al conjunt de la ciutat. La proposta que fan no suposa cap avantatge; al contrari, crea un problema que abans no hi havia. I sobretot es pretén llevar la il·lusió col·lectiva de guanyar aquest parc central. L'opinió pública, ho palpam quan som al carrer recollint signatures, diu «una altra carretera?» Ja hem lliurat més de 20.000 signatures a favor del parc, recollides una a una, res d'Internet, sinó a peu de carrer, i en tenim més per lliurar. I perquè vàrem aturar, ja que, si no, n'hauríem recollides moltes més. Hem aconseguit que la gent entengui aquest tema, i no tenim la barbaritat de recursos que tenen ells per fer material publicitari que desinforma amb doblers públics, la qual cosa trobam poc ètica, tant

per part de la Consellera d'Obres Públiques com de l'Ajuntament de Palma. Tudam grans quantitats a fer un fullet informatiu que l'únic que fan és desinformar i tergiversar la realitat.

Quin tipus de ciutat penses que dibuixen aquestes actuacions del PP?

No tan sols ho deim nosaltres, sinó també molta més gent: per desgràcia, a Palma no hi ha un model de ciutat. Consideram que la proposta que feim significa un gir radical de tota una part de la ciutat, la de l'Eixample, i la consideram imprescindible perquè l'altra simplement és destructiva, no tan sols urbanísticament, sinó també socialment. Aquest parc podria ser participatiu, un espai per conviure, per responsabilitzar-se. Pensem que una de les grans mancances d'aquesta ciutat és no tenir ciutadans responsables. Cada vegada la gent és més egoista, cada vegada viu més de portes endins de ca seva i cada vegada té manco interès en el que passa defora, tant en l'àmbit polític com a l'hora de mantenir simplement la higiene o participar en una festa ciutadana. Pensem que aquest parc, el qual hem dotat d'infraestructures, no és simplement una zona amb arbres, sinó que hi podria haver una sala d'exposicions, un petit museu ferroviari, un itinerari cultural que cada sis mesos podria canviar de tema, un petit jardí botànic, un petit hort que podrien gestionar els infants de les escoles... Hi ha tantes de coses que hi podria haver en aquest parc i tot tan positiu per a aquesta ciutat que implicaria que la gent estimàs més aquest tros perquè se sentís partícip de la seva gestió. Aquesta és la ciutat que volem i per desgràcia no és aquesta la ciutat cap a on anam. Cada vegada es perden més oportunitats de fer-la a la mida de les persones, que la qualitat de vida sigui una cosa real. El projecte implica una davallada de qualitat de vida i apostar una vegada més per una ciutat en què el cotxe sigui el protagonista i les per-

sones no. Volem deixar molt clar sempre que no estam en contra dels cotxes, volem tenir la llibertat de tenir-ne, però no volem tenir l'obligació de fer-lo servir, i avui dia en aquesta ciutat és necessari per viure-hi perquè no hi ha alternatives. Ja que sota el parc hi haurà el transport públic, no volem que creïn en superfície un nou xap per a la ciutat, amb una via de circulació massiva.

Encara confiau que es farà el parc central?

Estam convençuts que serà una realitat, treballarem perquè sigui possible durant aquesta legislatura. Continuem fent feina per convèncer-ne els responsables de l'Ajuntament. Però mentrestant també en feim perquè els partits polítics l'incloguin en el seu programa electoral amb vista a la propera legislatura en cas que ara no hagi estat possible. El parc central és la suma del parc de les estacions, més el parc de les vies, més el parc de Son Fuster, amb una longitud de dos quilòmetres i mig. El parc de les vies seria el nexa d'unió entre el parc de les Estacions, a partir del pont del tren fins al parc de Son Fuster, a la rotonda de devora Makro. Estam convençuts que serà una realitat. Per això, el nostre lema, a part de «Parc sí, asfalt no», va ser «tanmateix serà que sí». Amb aquest eslògan intentam rompre la dinàmica malaltissa de tanta de gent que diu aquest «tanmateix» tan mallorquí: tanmateix no paga la pena, tanmateix faran el que voldran... Volem rompre això perquè és ben necessària una ciutadania viva i no egoista. No feim una reivindicació per a uns barris, feim una reivindicació conjunta per a tothom. El que s'ha de fer és apostar per un altre model de ciutat, on el transport públic sigui realment un element vertebrador, i no aquesta dinàmica, que, a més, no aporta felicitat. Iniciatives com aquesta poden aportar alegria sempre que sigui un parc cuidat i vigilat, el que no pot ser és que estigui abandonat i deixat.

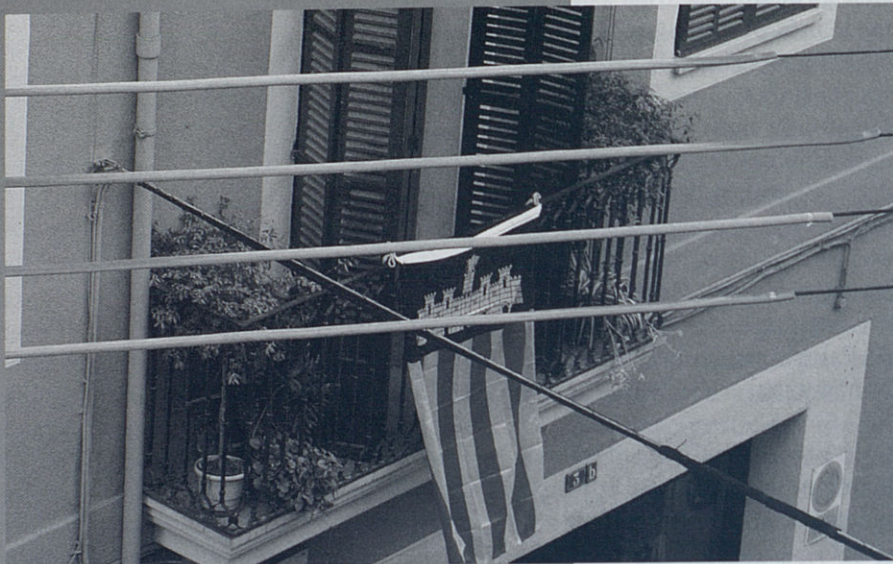
Èxit total de la campanya 'La bandera al balcó'

La campanya «La bandera al balcó» impulsada pel Consell de Mallorca amb motiu de la diada del 12 de setembre va aconseguir un èxit de participació que va superar totes les expectatives.

La idea que els mallorquins penjassin la bandera insular el dia de la festa de la nostra illa va comptar amb el suport del repartiment de milers de senyeres per part del Consell, que va comptar amb el suport de la majoria de diaris, excepte *El Mundo*.

El que resulta més interessant és constatar que els qui han estat més receptius a exhibir la bandera han estat els immigrants no espanyols, fins i tot més que la població autòctona. Molts de ciutadans sud-americans, africans i europeus residents a la nostra illa han volgut mostrar la seva voluntat d'integració dins la societat mallorquina amb aquest acte d'enaltiment de la nostra senyera. Ara cal que les

autoritats competents en prenguin nota i posin al seu abast els recursos adients per tal d'assolir aquest objectiu.

"Sa Nostra" presenta 54 activitats educatives per als escolars de les Balears

Dia 5 de setembre es va presentar el programa d'activitats educatives per al curs 2006-2007.

"Sa Nostra", mitjançant la seva Fundació, ofereix una proposta àmplia d'activitats i recursos educatius a Mallorca, Menorca i les Pitiüses, que organitza tant als centres propis com als centres col·laboradors. A més d'un conjunt d'activitats per treballar a l'escola, aquest curs 2006-2007 el programa abasta també propostes relacionades amb les noves tecnologies.

XIV Col·loqui Internacional de la Llengua Catalana

Del 5 al 8 de setembre, amb la participació d'uns dos-cents experts de tot el món en llengua i cultura catalanes, va tenir lloc el XIV Col·loqui Internacional de la Llengua i Literatura Catalanes, a la Universitat Eotvos Loránd de Budapest (ELTE).

Els participants, de catorze països diferents, tractaren sobre els contactes literaris de la literatura catalana des del modernisme, contactes lingüístics del català i fraseologia.

Entre els ponents convidats, destaca el traductor i especialista Joaquim Mallafré, de la Universitat Rovira i Vigili, de Tarragona; la russa Marina Abrámova, de la Universitat Lomonosov de Moscou, que va editar fa poc la traducció de *Tirant lo Blanc*, i el mallorquí Joan Veny i Clar, expert en dialectologia.

També es va fer una taula rodona sobre la traducció de les obres literàries catalanes a les llengües de la regió, en la qual participaren especialistes hongaresos, txecs, polonesos, eslovens, russos i romanesos.

«El contacte és el tema central del congrés, i també la traductologia, que en els últims anys és cada vegada més important a Catalunya. Hi ha molt bons grups i centres d'aquesta índole en nombroses universitats catalanes», va informar Kálmán Faluba, reconegut catalanista i president del comitè organitzador de l'esdeveniment.

El catalanista, que a la vegada és el director del Departament de Filologia Espanyola a l'ELTE, va afegir que imparteix des de 1971 classes de català i que «des de fa deu anys s'ensenya d'una manera sistemàtica la filologia catalana» en aquesta universitat.

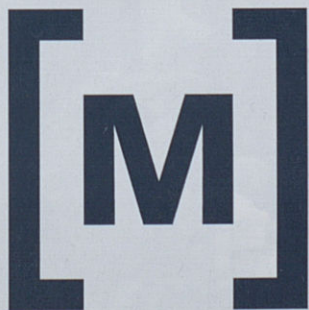
Inauguració de la Televisió de Mallorca

El passat dissabte dia 9 de setembre es va inaugurar oficialment la Televisió de Mallorca. Es tracta d'una nova cadena pública, d'àmbit mallorquí, que patrocina el Consell de Mallorca, i que complementa Ona Mallorca, la ràdio pública insular.

Cal destacar-ne l'ús del català com a llengua vehicular, contràriament al que passa a IB3, en què la nostra llengua té un paper secundari (llevat dels informatius i la programació infantil) davant el castellà.

El director general de Ràdio i Televisió n'és Antoni Moragues, i el president del Consell d'Administració, Miquel Nadal. Ambdós foren els encarregats dels discursos inaugurals i ressaltaren la voluntat que la nova cadena sigui propera als ciutadans, plural, de qualitat i en la nostra llengua. Miquel Nadal arribà a dir que serà una televisió «que no ens farà empegueir».

La programació inicial tindrà una oferta molt variada que cobrirà gèneres com la divulgació gastronòmica (*Calamars, cocos i altres aventures*), reportatges (*Fets i gent*), humor (*Al sofà amb madò Pereta*), informació cultural (*Ítaca*), tertúlies (*A debat*), esports (*Segon equip*), actualitat musical (*Illa musical*), informatius...

TV Mallorca

El SUS Mallorca

comença a caminar

MACIÀ CALAFAT

La campanya SUS Mallorca, organitzada per l'Obra Cultural Balear, ha fet els seus primers actes durant aquest estiu. A Calvià es va iniciar la campanya (28 i 29 de juliol), i després a Sant Joan (20 d'agost). L'experiència ha estat un assaig per calibrar les forces, i el resultat quant a participació popular ha estat satisfactori.

L'objectiu de l'OCB en el moment de començar aquesta campanya és recuperar l'esperit de les diades per la llengua i l'autogovern i dur-lo a les diferents poblacions de Mallorca. Si abans es feia una diada anual, des d'ara i fins al mes de maig de 2007 es farà un any de diades. La finalitat de la campanya és recuperar la mobilització popular, fer que els mallorquins tornin a sortir al carrer a favor de la llengua i l'autogovern. Per aconseguir això, l'entitat fa feina per reforçar la seva xarxa territorial amb l'obertura de noves delegacions i arribant a acords amb associacions d'àmbit municipal que comparteixen la finalitat de l'OCB. I s'ha marcat com a objectiu fer arribar el missatge del SUS Mallorca a la majoria de pobles i de barris.

Enguany, a més, hi ha més motius que mai per sortir al carrer. El Govern de les Illes Balears impulsa des de començament de legislatura una campanya contra la llengua i la cultura pròpies: el tancament de Som Ràdio, la davallada dels requisits de coneixements de català per als funcionaris, la retallada del pressupost de política lingüística, la creació d'una ràdio i una televisió que no respecten la Llei de normalització lingüística, els intents de castellanització de l'ensenyament... i, per damunt de tot, la creació d'un discurs públic contrari a la llengua catalana. La darrera agressió, gravíssima perquè posa en perill el procés de normalització a l'ensenyament, és el Decret Fiol, que, amb l'excusa d'introduir l'anglès, el que fa és imposar de nou el castellà als centres educatius.

A més, enguany els catalanoparlants estam d'enhorabona. Celebrem el centenari del I Congrés Internacional de la Llengua Catalana (1906), impulsat pel manacorí mossèn Antoni Maria Alcover, que va ser la primera passa en el camí cap a la plena normativització de la llengua. També fa vint anys del II Congrés Internacional de la Llengua Catalana (1986), que va mobilitzar les energies d'una nova generació de joves activistes a favor del català i va significar un nou impuls per a entitats com l'Obra Cultural Balear, que va ser l'organitzadora dels actes a Mallorca. Coincidint amb el Congrés, el Parlament de les

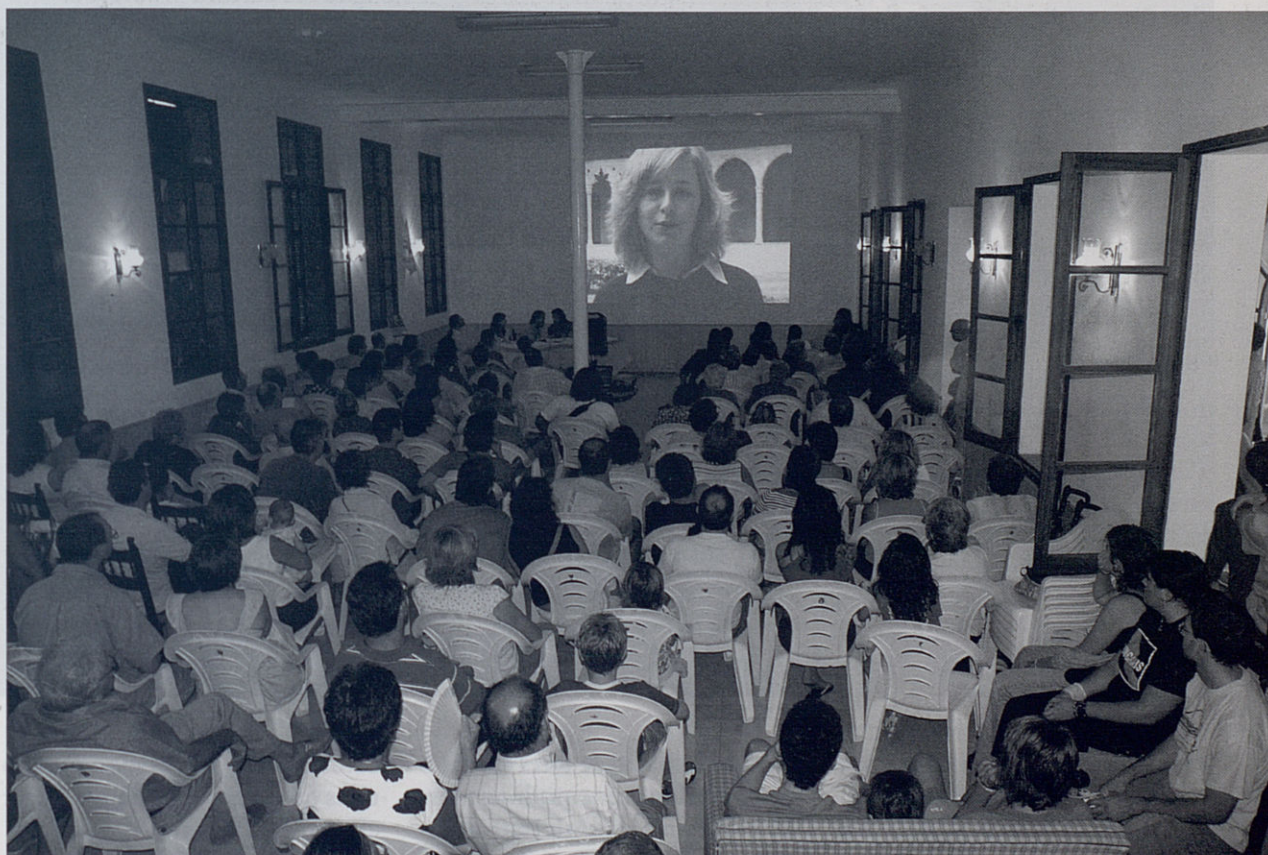
Illes Balears va aprovar, per unanimitat, la Llei de normalització lingüística, que ha fixat el marc legal en el qual s'han produït els avanços d'aquests vint anys. Paga la pena commemorar aquestes fites per la significació que varen tenir en el procés de recuperació lingüística i cultural. La campanya tindrà

tres eixos reivindicatius: la llengua, l'autogovern i l'ensenyament en català. El SUS Mallorca es farà cada

cap de setmana en un poble o barriada diferent i consistirà en una suma d'actes organitzats des de cada població, amb el suport de l'OCB. La idea és implicar-hi tota la gent i totes les organitzacions que sigui possible. Es tracta que cada poble o

La campanya tindrà tres eixos: la llengua, l'autogovern i l'ensenyament en català

barriada faci una mostra de tota la seva producció cultural i artística (corals, bandes de música, poetes,

*Professionals
des de 1919*

C/ PLAÇA, 15. 07630 CAMPOS. ILLES BALEARS. TEL./FAX 971650643

escriptors, esplais...). L'OCB oferirà una sèrie d'activitats conjuntes, entre les quals hi haurà una exposició itinerant sobre el centenari del I Congrés Internacional de la Llengua Catalana, el vintè aniversari del II Congrés Internacional de la Llengua Catalana i el SUS Mallorca; una borsa de conferències sobre les mateixes qüestions; un punt d'informació del SUS Mallorca muntat tota la setmana anterior a la diada; una sèrie d'audiovisuals: «Un poble en moviment» (sobre les diades per la llengua fetes entre 1995 i 2005) i «SUS Mallorca» (amb una explicació dels retrocessos en matèria de política lingüística provocats pel govern Matas i sobre la campanya de mobilització popular); la presentació de la campanya de voluntariat lingüístic, i la signatura d'un contracte lingüístic de mínims amb els ajuntaments que ho vulguin fer. El SUS Mallorca té un himne, amb lletra del jove glosador mallorquí Mateu Matas «Xurí», música de Pep Suasi i Joan Miquel Oliver, i interpretat conjuntament per Xurí i Suasi. Per organitzar un SUS Mallorca, es demana a les delegacions de l'OCB o a les entitats amigues que creïn una comissió organitzadora oberta a tots els sectors socials del municipi, amb l'objectiu d'aconseguir la implicació del màxim de gent possible. La comissió tria la data més convenient; organitza una jornada (o jornades) d'activitats, amb el fil conductor del compromís amb la llengua i la cultura; intenta acon-

seguir l'adhesió de totes les associacions del municipi; integra en el programa les activitats aportades des de l'OCB; fa la convo-

catòria local, i selecciona una o unes quantes persones per llegir el manifest unitari.

El SUS Mallorca a Calvià

**Viajes
MARTEL S.A.**
CIBAL 021

**PONT DE LA
CONSTITUCIÓ
DESEMBRE 2006**

**DUBROVNIK
PRAGA
MALTA
ROMA
ISTANBUL**

VOLS EN PREPARACIÓ · CONSULTAU PREUS

Informes i reserves: OMS, 50 B. Box 696 · 07003 Palma (Mallorca)
Tel. 971 72 38 42 · Fax 971 72 69 42 · <http://www.viajesmartel.com> · ventas@viajesmartel.com

La primera edició del SUS Mallorca, feta a Calvià, es va tancar amb un èxit important. Estam parlant d'un municipi que ha rebut durant els darrers 40 anys una importantíssima immigració espanyola i centreeuropea, que n'ha modificat radicalment la composició demogràfica. Aquest canvi hauria d'obligar les institucions municipals a impulsar polítiques efectives d'integració i d'arrelament dels nous calvianers. Contràriament, el consistori governat pel PP ha impulsat mesures regressives, amb la retallada de l'ús del català a la ràdio municipal i a l'Ad-

ministració municipal. Ni els premis literaris del municipi, creats per promoure l'ús del català, s'han salvat de la castellanització. Aquest fet ha provocat la reacció de la societat civil, organitzada en la Plataforma Calvià per la Llengua.

El SUS Mallorca a Calvià, organitzat conjuntament per aquesta entitat i per l'Obra Cultural Balear, es va fer els dies 28 i 29 de juliol, en ple estiu mallorquí, al claustre de la parròquia de Sant Joan Baptista. La participació popular va ser important: més de dues-centes persones hi varen prendre part. Els actes varen co-

mençar el divendres dia 28, a les 20.30 hores, amb la presentació del president de l'OCB, Jaume Mateu, amb un discurs marcadament reivindicatiu, i amb la lectura del manifest unitari a càrrec de l'actor capdellàner Joan Carles Bestard. Seguidament, el jove pagès calvianer Francesc Sans va fer una xerrada sobre el món de la pagesia al municipi. L'acte va continuar amb una degustació de productes del camp: ametles, pa amb oli, coques i vi. L'endemà el programa va tenir un to més marcadament cultural: a les 20.30 hores va començar el concert de piano, a càrrec del jove

pianista Joan Francesc Cortès i Ribot, que va interpretar obres de Mozart i del pare Soler. Posteriorment, al pati de la parròquia, l'escriptora, cuinera i presidenta de l'Obra Cultural de Valldemossa, Antònia Serrano, va xerrar sobre els plats i les receptes més adients

Les activitats varen començar a les 18 hores amb un cercavila amb flabiolers, xeremiers i malabaristes que va travessar el centre de la vila acompanyat del drac del poble fins a arribar a la Casa de Cultura. Davant les portes hi va tenir lloc un campionat de futbol tres per tres

organitzat pels joves i que va comptar amb la participació de joves novinguts.

A les 20 hores, a la Casa de Cul-

tura, va tenir lloc l'acte central del SUS Mallorca a Sant Joan: la presentació de la campanya de voluntariat lingüístic, que la delegació de l'OCB a Sant Joan té previst impulsar, juntament amb Paraula. Centre de Serveis Lingüístics i amb l'Ajuntament del poble, a partir del mes d'octubre. A l'acte assistiren membres de la comunitat sud-americana presents a la vila. El projecte ja s'ha assajat amb èxit a Catalunya, així com als municipis de Capdepera i de Manacor, i consisteix a fer parelles lingüístiques entre un no catalanoparlant que estigui aprenent català i un catalanoparlant que s'ofereix a ensenyar-n'hi. La campanya, per ser útil, tindrà la supervisió de Paraula, que s'encarregarà de fer les parelles partint de criteris d'afinitat, donarà material de suport als participants i en farà el seguiment. L'acte, presentat per Xavier Moratinos, director de la revista *Mel i Sucre* i mestre de l'escola de Sant Joan; Bàrbara Barceló, filò-

loga, i Jaume Albert, president de l'Obra Cultural Balear a Sant Joan, va ser seguit per més de dues-centes persones molt interessades en el projecte, com va demostrar el posterior torn de paraules. Una vintena de persones, entre catalanoparlants i novinguts, s'hi varen inscriure com a voluntaris. Per ambientar l'acte, es va projectar l'audiovisual «Visc a Mallorca», en què persones arribades dels cinc continents expliquen els seus motius per aprendre català.

Seguidament, el president de l'OCB, Jaume Mateu, va fer un discurs en què va encoratjar els assistents a mobilitzar-se, durant els mesos següents, a favor de la llengua i de l'autogovern, i quatre joves de Sant Joan varen llegir conjuntament el manifest del SUS Mallorca. Un sopar popular al pati de la Casa de Cultura va donar per acabada la presentació.

La plaça de la Constitució va ser l'escenari del darrer acte del SUS: un concert organitzat pels joves del poble i que va tenir com a convidats grups de *rock* del poble i de la resta de la comarca: Not Network, Rural Kadets, Malasanya, Desk'n'sados, Psicodèlia i Cop de Fona. La festa, que va aplegar centenars de joves, va seguir de manera animada fins ben entrada la matinada.

Així va acabar la segona edició del SUS Mallorca, una campanya que ha començat amb bon peu i que reprendrà la seva activitat durant els mesos de setembre i octubre amb actes a Búger, Capdepera, Santa Margalida, Andratx i Algaida.

El SUS Mallorca ha començat amb bon peu

per al període d'estiu. L'escriptora va reivindicar la cuina com a fet cultural, juntament amb la llengua i el patrimoni. En acabar la conferència, hi va haver un sopar popular que va donar per acabat el SUS Mallorca al municipi.

El SUS Mallorca a Sant Joan

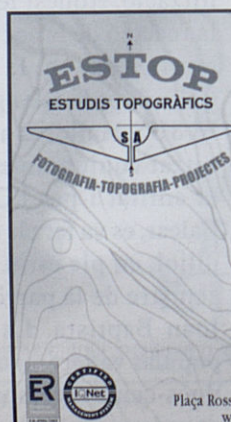
Sant Joan va ser l'escenari de la segona edició del SUS Mallorca, el diumenge 20 d'agost. La situació del municipi és molt diferent a la de Calvià, si bé durant els darrers anys hi ha hagut una important immigració procedent del centre d'Europa, Argentina i el Magrib. Aquesta nova població fa necessari que la societat civil s'impliqui a favor de la seva plena integració en la vida del poble. La delegació de l'Obra Cultural Balear a Sant Joan es va marcar com a objectiu de la diada arribar a aquests nous mallorquins. L'acte va comptar amb la col·laboració de l'Ajuntament de la vila.

EL MIRALL

amb el suport de

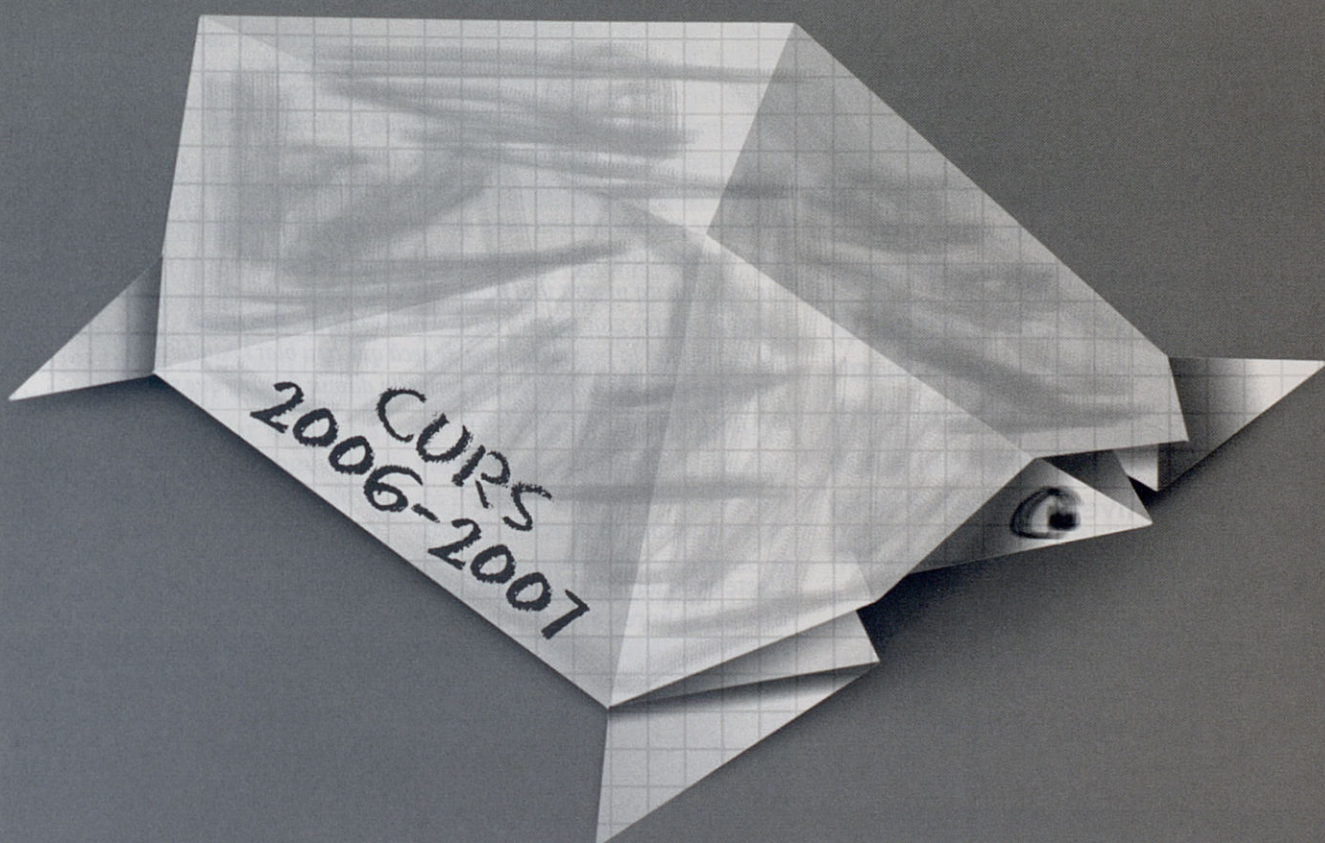
Consell de
Mallorca

- Plànols Topogràfics
- Mesuraments
- Replanteigs
- Fotografies aèries
- Verticals
- Panoràmiques
- Publicitat aèria
- Peritatges
- Valoracions
- Projectes agrícoles
- Estudis mediambientals

Plaça Rosselló, 4A, 3r - Tel. 971 72 33 56 Fax 971 71 89 01
www.estop.org E-mail: estop@estop.org

PROGRAMA D'ACTIVITATS EDUCATIVES

EXPERIÈNCIES PLENES DE VIDA

Veure i viure la nostra natura. Experimentar la ciència. Sentir l'art. Estimar els valors naturals. Són grans experiències educatives que enriqueixen els nostres infants i que els ajudaran a crear un món més ple de vida.

Informa-te'n a www.sanostra.es

Fundació
"SA NOSTRA"

El poble de Campos homenatja Damià Huguet

MACIÀ CALAFAT

Amb el títol «Campos a Damià Huguet», la Delegació de l'Obra Cultural Balear al municipi, en col·laboració amb l'Ajuntament de la vila, va retre un merescut homenatge al poeta i activista cultural amb motiu del desè aniversari de la seva mort.

Campos sempre

*Aquí els homes són de call vermell, com una idea,
com la terra que consent els solcs lineals i l'agressiu rostoll
que esgrogueix els camps d'una amarada fe diària i dura.
Veu i camí. Feinera raça de foravilenca mida
on cada pell relluu el cos concret d'una gramàtica amb nirvi.
Poble que parla amb una sang que escriu aquesta llibertat de creure,
el foc sencer d'una suor tenyida amb el polsim de pedra
que ja a la cara mostra una rojor amb vida.
Campos sempre groc aspriu, verds d'home encara, lloc meu.
Ho escric amb la pols de la terra de secà que treu blat i bandera.
Perquè hi crec. Jo, home de call vermell i damià de sang que vessa,
som qui dic terra, país, Mallorca.*

Carn de vas (1976)

L'acte es va fer el 9 d'agost de 2006, a les 21.30 hores, a les dependències conventuals. Les rigors de l'estiu mallorquí no varen evitar que el pati s'omplís de gom a gom, amb més de dues-centes persones,

majoritàriament de Campos i d'altres de vingudes d'arreu de Mallorca. S'hi podien veure familiars, veïns i companys de generació del poeta que va expressar com ningú el seu amor pel poble on havia nascut i la seva visió també crítica de la societat del seu temps. L'acte es va concebre des del començament fins al final com un homenatge del poble de Campos a Damià Huguet. L'espectacle, organitzat pel director teatral Joan Gomila, va comptar amb la participació de vint recitadors i tres músics, tots de la vila. L'acte va ser introduït amb un parlament d'agraïment de la presidenta de l'Obra Cultural a Campos, Antònia Sitjar; després va ser el torn del batle, Andreu Prohens, que va lliurar una escultura commemorativa a la viuda del poeta. Va ser el primer moment emotiu d'un vespre que en va tenir molts més. Després, va ser el torn de l'espectacle, un recital de poemes i textos de Damià Huguet a càrrec de companys de diferents generacions,

alguns dels quals amics personals del poeta. Sovint s'acompanyava la lectura de l'actuació musical d'un conjunt de guitarra i flauta. També es reproduïren diferents cançons dels anys seixanta i setanta que varen tenir una gran significació per a un escriptor que va ser impulsor i difusor de la Nova Cançó a Mallorca. Adesiara, es projectaven a la paret imatges de Damià Huguet. L'escriptor era un gran afeccionat a la fotografia i al cinema, com ho demostra l'abundància de fotografies que hi havia d'ell, tot sol o acompanyat de familiars i amics.

El recital va incloure poemes dels llibres *Carn de vas*, com l'inoblidable «Campos sempre», (1976); *Esquena de ganivet* (1976); *Ofici de sords* (1976); *Els calls del manobre* (1984); *Guarets a l'alba* (1987); *Ull dels clapers* (1988); *Vols des d'Orly* (1995), i *Les fites netes* (1996). Tots reflecteixen el món particular de Damià Huguet, el Campos que tant va estimar, el de la seva infantesa, anys de franquisme, de repressió, però també d'un món més humà, menys estressat, fet a mida de les perso-

nes. Malgrat l'enyorança, el poeta no estalvia tampoc la crítica: a la repressió franquista, a la misèria moral del règim, a la corrupció municipal. Els versos dedicats al període d'infantesa i de joventut varen estar entre els més emotius de l'acte, en evocar un Campos i una Mallorca actualment en procés de desaparició enmig de la voràgine de noves autopistes i d'un

urbanisme desenfrenat. Segurament, algun dels presents es devia demanar què en pensaria, en Damià «Canova», de l'evolució recent de la seva vila. Com no emocionar-se amb textos com «Temps de passeig», «Els anys més verds de la infància», «Benzina a tres pessetes» o «El fum obscur del tren», evocadors d'un temps que no tornarà? O amb els dedicats a l'amor i al sexe, o a les feines del camp, que varen influir molt en un Damià Huguet que provenia, com la totalitat de Campos, de la pagesia.

En resum, l'acte va ser l'homenatge que segurament Damià Huguet hauria volgut del poble de Campos: un tribut al poeta, a l'activista cultural, al familiar, a l'amic, però sobretot al campaner que afirmava haver volgut ser sempre en Damià «Canova». I la resta, com va dir el poeta, és literatura.

llum i gas
amb més energia que mai

E gesa endesa

FONO
902 500 902
GESA

AVARIES: 902 534 902

Tendències

Ilibres

Haruki Murakami:

un escriptor japonès que fa llegiguera

BIEL MESQUIDA

Estic dins una ona japonesa fa una bona temporada. Emperò aquest escriptor nat a Kyoto el 1949, llicenciat en Literatura per la Universitat de Waseda, que duia un local de jazz mentre començava la seva fulgurant carrera literària, que havia guanyat molts de premis i que triomfava en catorze llengües, em semblava carn de *best-seller*. I sempre he tingut molta de mania als codis da Vinci de torn. Per tot això, quan vaig conèixer **Albert Nolla**, el premi de traducció Ciutat de Barcelona d'enguany per la feina de passar del japonès al català *Tòquio blues* (Empúries) d'**Haruki Murakami**, vaig tenir una alegria forta de parlar amb un jove que domina una llengua tan immensa i misteriosa, impossible de saber per mi, com és el japonès. Li vaig parlar de la meua autora japonesa d'aquests darrers quinze anys, **Banana Yoshimoto**. Li vaig dir que *Kitchen* (Tusquets) em va produir la impressió de trobar una germana d'escriptura en el sentit més enigmàtic. Li vaig confessar que algunes frases de la Yoshimoto les havia llegides moltes de vegades i encara m'acompanyen, que eren enlluernadores. Ell em va confessar que molt prest traduirà la Banana al català i això em va donar una d'aquestes petites felicitats que necessitam tant en temps de penúria. I tot seguit em vaig posar a llegir *Tòquio blues*. La narració de l'educació sentimental d'un estudiant universitari japonès de devuit anys a final dels anys seixanta és un tema tan clàssic com apassionant. Des de la primera frase, **Toru Watanabe**, el protagonista que escriu en primera persona, esdevé un col·lega que et conta les seves aventures

d'entrada a l'edat adulta amb un llenguatge tendre, primfilat i sensualíssim. Els amors del tímid i seriós Toru amb la misteriosa i pensadora **Naoko** formen el gruix del llibre. Són un cant al descobriment de la diferència de sexes, a les possibilitats difícils del contacte, a la força del desig amorós, a les foscúries dels sentiments i a les seves complicitats més fondes, a les desesperacions sobtades, als enyors constants, al desfici i a la serenitat. Tot això hi ha en aquesta novel·la que es llegeix com un conte xiuxiuejat a l'orella per un amic en un vespre en què heu begut massa i arriba l'hora de les confidències. Té fragments magnífics, que subratlles i copies més tard, com aquest: «Ara, però, sóc conscient que el que es pot posar en el recipient imperfecte de l'escriptura no són sinó records i idees imperfectes. També penso que quan més borrosos són els records que tinc de la Naoko millor la puc entendre. Ara sé per què es va girar cap a mi i em va demanar que no l'oblidés. Evidentment, ella també ho sabia. Sabia que els records que jo tingués d'ella es tornarien borrosos. Justament per això em va demanar que no l'oblidés mai, que em recordés que havia existit». M'entusiasmen també les influències occidentals que surten des del principi i, sobretot, de música (el títol original de llibre és *Norwegian Wood*, que és el *leitmotiv* musical de l'obra). **Billy Joel**, els **Beatles** –*Michelle*, *Nowhere Man*, *Julia*–, **Brahms**, **Bach**, **Cream** –*White Room*–, **Simon and Garfunkel** –*Scarborough Fair*–, **Bud Powell**, **Thelonius Monk**, **Jim Morrison**, **Mozart**, etc., són alguns dels compositors i dels temes que hi surten. Hi ha moments en què m'agradaria que hi hagués un CD amb la banda sonora per escoltar-la mentre llegesc. I els personatges secundaris són meleta: el company de cambra a la residència d'estudiants, el **Soldat d'Assalt**, ple d'inventives; **Midori**, una al·lota que deixondirà Toru amb mètodes barrocs i enigmàtics; **Nagasawa**, un amic ric que va al llit amb moltes al·lotes; **Hatsumi**, sàvia al·lota de Nagasawa, i **Reiko**, una amiga de Naoko al balneari que és tot un món, una força de joia i comprensió, vivíssima. Una novel·la amb humor, molt d'amor, imaginació, tristesa i una frescor verbal extraordinària. Un llibre per rellegir

Relats d'evasió, de fantasia, d'enlluernament

No som gens amant de les etiquetes que es posen en la literatura. Generalment, solen ser subratllats didàctics i professorals que creen límits al text en lloc de deixar-lo a lloure. Emperò estic content que estudiosos com **Víctor Martínez-Gil** agafin la literatura catalana, facin una selecció molt completa i rigorosa d'autors que han obrat dins aquest qualificatiu de la literatura fantàstica i especulativa, escriguin un excel·lent estudi i ens donin una recomanable triadella de textos: *Els altres mons de la literatura catalana. Antologia de narrativa fantàstica i especulativa* (Galàxia Gutenberg-Cercle de Lectors). Recordaré que en català ja hi havia uns precedents en les antologies d'**Antoni Munné-Jordà**, *Futurs imperfectes. Antologia de contes de ciència ficció*, i la d'**Emili Olcina**, *Antologia de la narrativa fantàstica catalana*. (I en espanyol la d'**Alejo Martínez**, *Antología española de la literatura fantástica*, i la d'**Alberto Manguel**, *Aguas negras*.) Emperò la de Martínez-Gil és molt més exhaustiva i detallada en el repàs de la literatura catalana. Des de la Renaixença fins a l'actualitat nombrosos escriptors catalans han escrit literatura «imaginativa», que fuig d'això que Stendhal deia «el mirall col·locat al llarg del camí», d'altres estudiosos anomenen brutalment realisme i alguns consideren sublitteratura. Veure quin lloc ocupa aquesta lletra i fer-ne un cànon és la primera feina que l'antòleg aconsegueix amb escreix. Una introducció sobre la ciència-ficció i allò fantàstic és el primer pas que duu l'autor a un recorregut històric sobre l'escriptura i la recepció d'aquests textos en el panorama català. Alhora l'antòleg

surt dels territoris de la cultura catalana i ens conta què passa a Europa i als Estats Units, i ho contrasta amb el que succeeix aquí per, d'aquesta manera, fer-nos saber quins autors estrangers de característiques semblants s'han traduït al català. Dotze apartats temàtics organitzen els relats antologats amb epígrafs tan atractius com: «Presències fantasmals», «Relats meravellosos», «Monstres», «Tractats de vampirologia», «Estranyes percepcions», «La ciència misteriosa», «La temptació faustica», «Savis estraforis», «La fi del món», «Benvinguts a la Utopia», «Allà on ningú no ha estat» i «Fets extravagants». A més a més, cada apartat duu una introducció amb la definició del tema, l'epifania i la trajectòria en català amb una breu presentació de cadascun dels relats seleccionats. M'agrada aquesta organització per temes perquè resulta molt aclaridora dels vuitanta relats que la formen. Els noms dels autors recobreixen des dels segles XIX al XXI. Hi ha des dels clàssics (**Narcís Oller**, **Raimon Casellas**, **Joaquim Ruyra**, **Jacint Verdaguer**, **Josep Carner**, **Santiago Rusiñol**, **Mercè Rodoreda**, **Joan Santamaria**, **Salvador Espriu**, **Josep Maria de Sagarra**, etc.) fins als contemporanis (**Joan Peruchó**, **Pere Calders**, **Miquel Àngel Riera**, **Jaume Fuster**, **Víctor Mora**, **Màrius Serra**, el col·lectiu **Ofèlia Dracs**, **Manel Zabala**, **Albert Sánchez Piñol**, etc.). El lector que estima aquesta casta de literatura farà un llepadits amb una obra que et permet tenir a l'abast textos que són mals de trobar o que sense aque-

ta antologia no coneixeries. Faré una tria d'apassionat lector i recomanaré especialment *L'escudellòmetre*, de **Rusiñol**, en què un savi vol arreglar els problemes de fam del món fent escudella; *El comte Dràcula i Bram Stoker a Luhaschowitz*, de **Peruchó**, amb l'encontre d'aquests dos personatges en un balneari de Moràvia; *La salamandra*, de **Rodoreda**, una miniatura joiesca; *Barcelona 2080*, de **Víctor Mora**, amb els problemes metafísics d'un androide; *His master's voice*, de **Fuster**, un aterrador text vampíric, o *L'ànima de les coses*, de **Zabala**, que fa una fabulació sobre la pròpia fauna. Una antologia que fa companyia de la bona.

EL MIRALL

EL MIRALL BUTLLETA DE SUBSCRIPCIÓ

Sr./Sra. _____

_____ DNI _____

Adreça _____ núm. _____ pis _____

Codi postal _____ població _____

Telèfon _____

Em subscric a la revista EL MIRALL, al preu de 25 euros de quota anual. Podeu presentar els rebuts a l'entitat bancària/d'estalvi que indic a continuació i a la qual deman que els accepti i els carregui al meu compte:

Banc/Caixa _____

Signatura _____

Agència/oficina _____

DC _____ cte./lta. núm. _____

EL MIRALL: Carrer Bartomeu Pou, 31 · 07003 · Palma · Tel. 971 72 59 37 · Fax 971 71 93 85

20 € OFERTA ESPECIAL
per als socis de l'Obra Cultural Balear

La millor companyia per al futur és la teva.

Una gran companyia és la que arriba al futur abans que les altres. A Endesa estem posant en marxa el futur de més de 22 milions de clients a 15 països d'arreu del món. Som la primera multinacional elèctrica espanyola i continuem creixent per generar progrés i benestar. Per això estem segurs que, amb la teva companyia, arribarem al futur abans que ningú.

E
endesa

El molí de guix d'en Pastilla

ÀNGEL FRANCESC GENÉ I RAMIS

**Aquest escrit és una
recensió d'un treball
més ampli. L'associació
ARCA volia sol·licitar
la catalogació del molí
de guix d'en Pastilla a
l'Ajuntament de
Llucmajor i per això
s'elaborà un informe
que en justificà
l'interès.**

Hem intentat reduir les vuit pàgines de l'informe a dues i mantenir-ne, tant com hem pogut, els continguts. El treball sobre el molí no hauria estat possible sense les informacions proporcionades per Joan Guasp de s'Arenal, nét de la propietària actual del molí. També hem d'agrair les informacions aportades per ella mateixa, Catalina Roig, i el seu fill Rafel Guasp. Ara esperem que tot plegat ajudi que arribi aviat la catalogació del molí. És trist constatar com està de desprotegit el nostre patrimoni. Basta veure, i ara fugim del tema, com s'ha esbucacat fa uns dies el carrer de sa Gerreria i part d'en Bauló a Ciutat; com, per ara, tot-hom es preocupa tant per les piscines i tan poc pel nostre patrimoni.

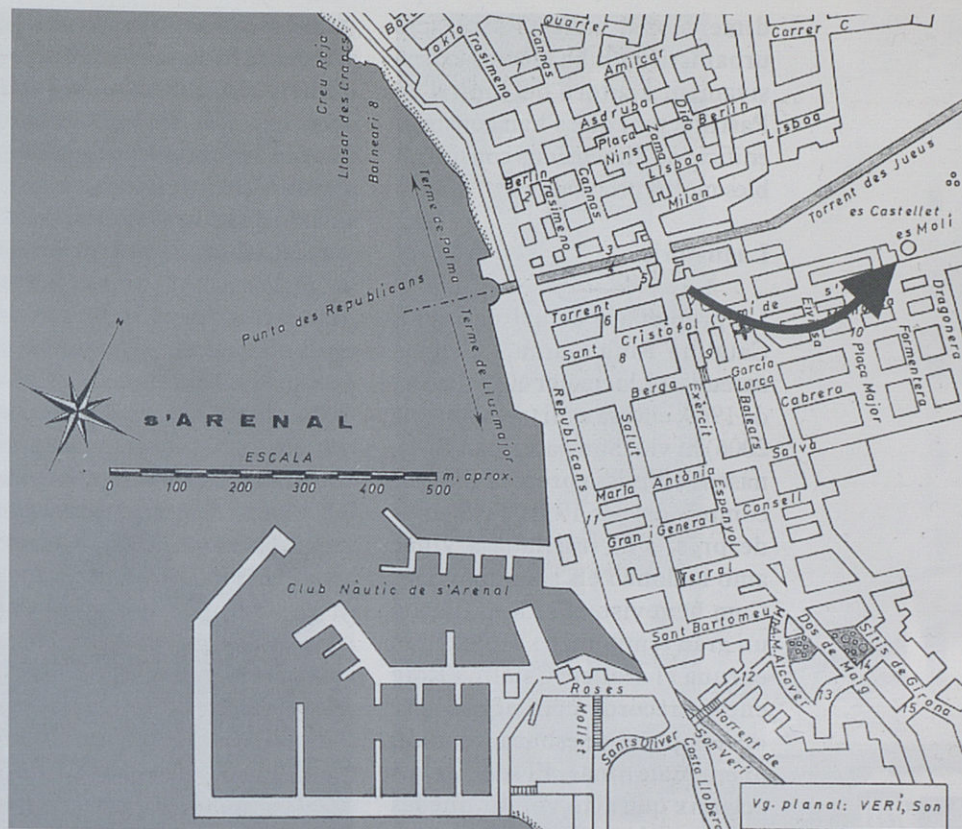
L'entorn urbà i les activitats econòmiques

Trobam el molí al nucli urbà de s'Arenal de Llucmajor, al carrer

de Sant Cristòfol, número 129, a devers 500 metres de la mar. El carrer és conegut tradicionalment amb el nom de *camí de s'Algar*, l'antic camí que uneix s'Arenal amb Llucmajor. El molí servia per moldre pedra de guix cuita. El seu entorn urbà sembla que ja s'havia començat a formar abans del XIX amb l'establiment a la zona d'alguns trencadors de marès. Però a partir del 1861, amb la construcció del camí de s'Algar, s'inicià la urbanització tradicional de cases d'estiueig a s'Arenal. A final del XIX l'extracció de marès, la pesca, l'agricultura i els transports eren les activitats econòmiques més importants de la zona. A més d'altres, com l'elaboració de guix i, potser una mica més tard, devers 1914, una incipient hostaleria. Per transportar el marès, s'utilitzaven les barques mareseres, que eren uns llaüts que arribaven des de Son Caliu a s'Arenal carregats

de pedra de guix crua i se'n tornaven amb marès cap a l'altre cap de la badia. A s'Arenal hi havia almanco tres molins de guix, el molí des Pebre, al camí mateix de s'Algar, a devers 300 metres de la mar, davant l'església. Avui desaparegut, el 1916 deixà de funcionar com a molí de guix i s'utilitzà per moldre pebre bord (sembla que també s'arribà a utilitzar per fer electricitat). El molí d'en Pastilla era el segon pujant de la mar. El molí d'en Pere era el tercer, situat també al camí de s'Algar, i que avui s'ha convertit en un restaurant. Segons Mascaró Passarius, una mica més lluny de s'Arenal, al nord del molí d'en Pastilla, hi havia o hi ha un altre molí de guix (ho podem veure al seu *Mapa general de Mallorca* de 1958). Sembla que el 1916 els molins de guix de s'Arenal deixaren de moldre; aquest any un fort temporal destruï el mollet que servia de refugi a algunes barques de pesca i de carregador a les barques mareseres, que també transportaven el guix cru. El mateix any s'inaugurà el tren que feia el trajecte de Ciutat a Santanyí, passant per s'Arenal, el qual facilità el transport del marès, féu que se n'incrementàs

la producció i que fos innecessària l'activitat dels llaüts maresers. Des de 1950 fins avui han minvat les activitats econòmiques tradicionals

de s'Arenal, que s'ha especialitzat en el monocultiu del sector turístic. Tot plegat ha comportat una construcció desgavellada en totes

CASAL SOLLERIC

PLANTA NOBLE
Ramon Canet
Juny - setembre
Alcover
Octubre - gener '07

PLANTA ENTRESOL
Alicia Lladrés. Obres 1990-2006
Setembre - novembre

PLANTA BAIXA
Com ser Gallardo. Historietes i il·lustracions 1976-2006
Setembre - novembre

ESPAI QUATRE
Bernardí Roig: "Look at me, please"
Setembre - novembre

PREMI CIUTAT DE PALMA "ANTONI GELABERT" D'ARTS PLÀSTIQUES 2006

12.000 €

Tel. 971722092 E-mail: solleric@sf.a-palma.es

Pati del Casal Solleric. Segle XVIII

Ajuntament de Palma

Passaig del Born, 27. 07012 Palma (Mallorca), Illes Balears. Tel.: 00 34 971 72 20 92. Fax: 00 34 971 71 84 98. E-mail: solleric@sf.a-palma.es

dimensions; aquesta saturació urbanística no ha afectat excessivament l'entorn del molí d'en Pastilla, tot i que s'han construït edificis de dimensions considerables molt a prop seu.

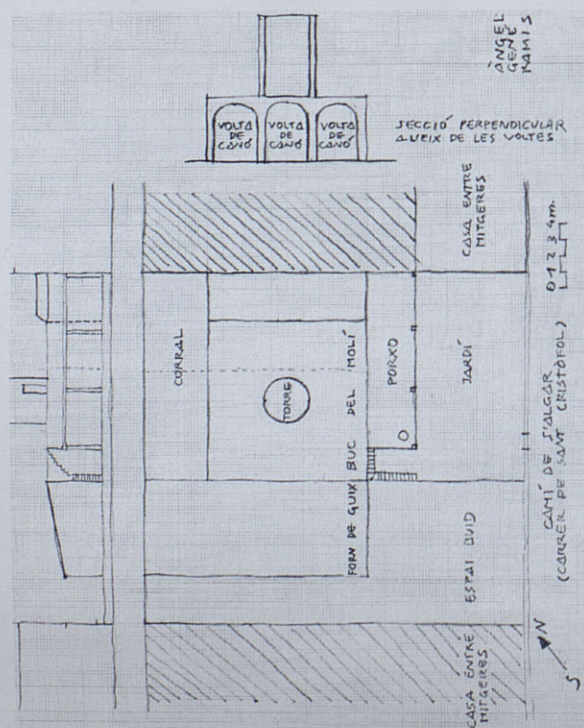
La història

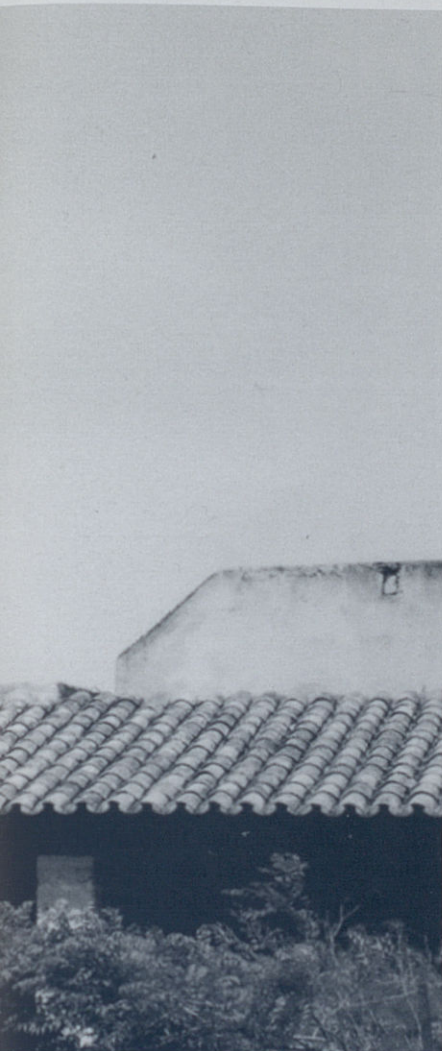
La propietària actual del molí, Catalina Roig Garau, «Grina», nascuda a Lluçmajor el 15 d'agost de 1909, encara avui (setembre de 2006) hi viu. Son pare, Joan Roig, nascut a Eivissa prop de 1880, el comprà devers 1911. Pocs anys després, s'hi traslladà a viure amb la dona i els seus cinc fills. Com hem vist, el 1916 hi hagué un gran temporal a s'Arenal que enrunà el mollet; Catalina Roig encara recorda com aquell any «es temporal va esbucar es molí, jo era molt nina». El seu nét ens aclareix que això vol dir que les antenes, el capell i tots els elements externs de fusta del molí s'espenyaren i caigueren en terra. Sembla que fou arran d'aquesta desgràcia que el molí de guix no funcionà mai més. Però Joan Roig i la seva família hi continuaren vivint. En Joan reconvertí el forn de guix i el molí en magatzem i es dedicà a la venda de material per a la cons-

trucció. Sa filla, Catalina Roig, es casà a s'Arenal devers 1930 amb Joan Guasp Torrents, «Pas-

tilla», trencador de marès. Continuaren vivint al molí, i el 1933 hi nasqué el seu fill Rafel. Devers 1939 Joan Roig morí d'un atac d'apendicitis. Prop de 1945 Catalina Roig i el seu home habilitaren un segon habitatge al buc del molí, al costat del primitiu. S'hi construïren una cuina i un bany, es transformà la base de la torre de circular a quadrada per fer-hi un menjador, i es referiren les parets i les voltes (o hi feren cels rasos). El forn de guix, annex al molí, es deteriorà amb el temps. Fins devers 1970 encara es conservava la mola del molí de guix dipositada en aquest annex. Molts d'anys després, el 15 de febrer de 1994, amb més de noranta anys, morí Joan Guasp Torrents. El seu mal nom –Pastilla– havia passat a denominar el molí de guix. Era un home menut i enèrgic; el seu nét Joan recorda molt bé com el seu padrí

l'exercitava de molt nin, «fort i no et moguis», en les arts del seu ofici de trencador de marès. Com hem comentat, avui el forn de guix està ruïnós, però no hi estan el buc del molí i l'annex del nord-est, que es conserven perfectament amb tots els seus elements i són habitables. Quant a la torre del molí amb l'escala interior de caragol, també es troba molt ben conservada. Així que, com hem vist, avui, setembre de 2006, Catalina Roig encara viu al molí, amb 97 anys acabats de complir, a mitjan camí entre aquest lloc i la casa del seu fill Rafel. A l'estiu encara se la pot veure prenent la fresca a la seva porxada.

La descripció

Seguint la tipologia tradicional dels molins molturadors mallorquins, el d'en Pastilla té la torre

bastida al centre d'una edificació d'una planta coberta amb terrassa plana (anomenada tradicionalment *terrada*, lloc que s'utilitzava generalment per envelar les antenes del molí). Aquesta edificació que forma la peana de la torre, de planta quadrada, queda definida per tres voltes de canó en sentit nord-est sud-oest, de devers tres metres de llum cada una, suportades per parets mestres i amb una alçada aproximada de quatre o cinc metres. Aquestes voltes són de carreus de marès ben tallats. A la part del frontis principal no ocupada per la porxada se situa una escala d'accés a la terrada, des d'on hi ha una bella vista del Galatzó i la badia. A la terrada hi ha una porta d'accés a la torre del molí; els murs, lògicament cilíndrics, són de paretat de marès travat amb morter de calç, molt gruixats i revinguts, i tenen 70 centímetres de gruixa. L'aterracat, també de calç, en part s'ha perdut o només es féu parcialment en el seu moment. Dins la torre, una escala de caragol recorre el perímetre interior; la formen graons fets amb carreus de marès ben revinguts, d'una peça, empotrats a les parets circulars. Adossat al sud-est del molí, hi ha el forn de guix; és un annex de planta rectangular fet de paretat de marès vist i travat amb morter de calç. Té un gran pilar al centre per suportar la teulada. Les parets i el pilar esmentat són molt gruixats a la part més baixa (per suportar les altes temperatures) i més prims a la part més alta. La teulada, d'un aiguavés, s'ha enfonsat en bona part.

El treball del guix

Si comparem les formes i les estructures del molí d'en Pastilla amb la secció d'un molí de vent fariner que ens mostren Francesc de Borja Moll i Manuel Sanchis Guarner, les proporcions de la torre del molí de guix són bastant més esveltes. A banda d'això, sembla que no hi ha grans

L'entorn urbà de s'Arenal contrasta amb la tipologia arquitectònica del molí

diferències en l'aspecte exterior d'aquest molí i els fariners. La diferència la podem trobar en el producte que se n'obtenia: el guix. El procés de cocció era relativament simple: es col·locava un jaç de llenya al nivell del terra; damunt s'hi feia un caramull de pedres de guix crues (tal com es troben en estat natural, sulfat de calci hidratat); quan la llenya havia cremat i s'havia fet l'escalfor suficient, les pedres ja eren cuites (sulfat de calci deshidratat parcialment). Una vegada cuit el guix, es molia per poder usar-lo per a la construcció; hi havia una comunicació directa entre el forn i el molí al nivell de la peana. Avui aquesta comunicació es pot distingir perfectament, encara que està tapiada; és un gran portal cobert amb un arc rebaixat.

***Àngel Francesc Gené i Ramis, és llicenciat en Història de l'Art.**

Entrevista

Joan Carles Gomis

«Palma necessita un esdeveniment cultural de projecció internacional»

PERE MARÍ

Joan Carles Gomis Rodríguez (Manacor, 1958) és gestor cultural. Actualment, és director general d'Arts Plàstiques de Cort. Inicià la seva trajectòria com a comissari d'exposicions i a l'espai de Manacor de la Torre de ses Puntes, inaugurat a final de 1985, que per ell suposa un «cas pioner» en la gestió cultural a la part forana. S'hi impulsà un premi d'art i projectes de col·laboració intermunicipal, com ara el Projecte Llevant, que encara segueix en marxa amb exposicions com el cicle *Art Emergent. Escultura Contemporània a les Illes Balears*, que arriba ara a Barcelona, i *Historietes. El còmic a les Illes Balears*, que és un nou projecte que s'estrenarà el mes de octubre.

Se us critica per oblidar Ses Voltes com a espai emblemàtic d'exposicions per a Ciutat. Què n'opinau?

Ho he escoltat moltes vegades, però és un tòpic que ha d'acabar. Ses Voltes té una ubicació esplèn-

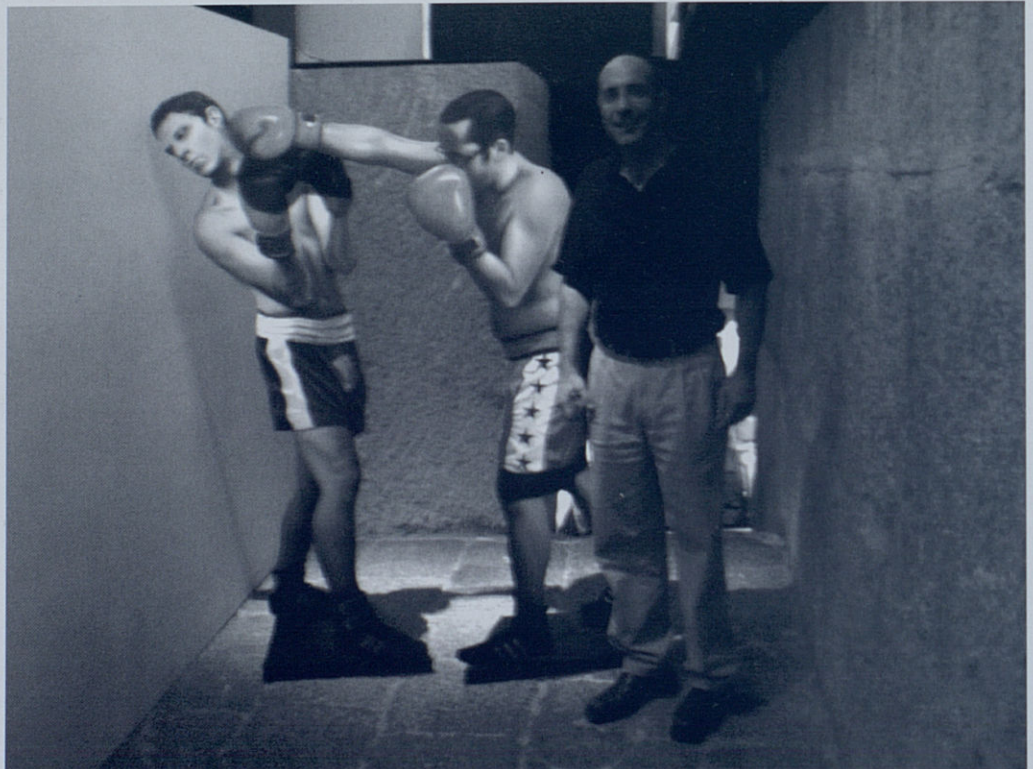
ha duit el valencià Isidro Ferrer, premi nacional de Disseny; *Ibèria, Hispània, Spania. Una mirada des d'Ilici*, amb peces de catorze museus, i s'hi han exposat els finalistes d'Art Jove. El que s'ha d'explicar és que Ses Voltes i el Casal Solleric són espais molt diferents. El Solleric és més gran: hi ha vegades en què hi p r e s e n t a m quatre exposicions al mateix temps.

«Ses Voltes i el Casal Solleric són espais molt diferents»

dida i s'hi poden fer unes exhibicions magnífiques, i s'ho mereix. En el darrer any, per exemple, s'hi ha fet una retrospectiva de Josep Guinovart. També s'hi

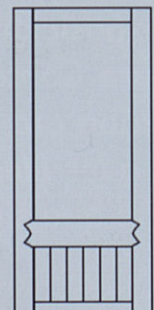
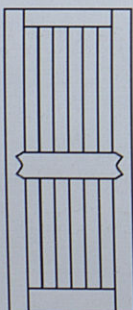
Se'n surt bé la programació cultural de Palma si se la compara amb la que tenen altres ciutats?

No hem de caure en l'error de fer comparacions amb ciutats molt més grans i que disposen de pressuposts més elevats, com Berlín o Barcelona. Si comparam Palma amb ciutats de les mateixes dimensions, pens que no hi ha cap ciutat com aquesta. I atenció, amb això no vull dir que s'hagi de renunciar mai a l'autocrítica. Si es fa, s'ha acabat avançar. Les anàlisis, però, s'han de fer amb objectivitat. Ciutat té una important xarxa de museus, com la Fundació Miró, Es Baluard, el Museu d'Art Espanyol Contemporani, la Fundació March, els centres culturals com el Solleric, els de Sa Nostra i La Caixa..., a més d'un important nombre de galeries

Portes i Vidrieres GUIMA, SL

FUSTERIA EN GENERAL
SISTEMA DE TANCAMENT EUROPEU

C/ Escorial, 10. 07630. Campos (Mallorca)
Tel.: 971 65 12 03 · Fax.: 971 65 12 04 · Mòbil: 639 386 180
A/e: guimasl@gmail.com

privades que van a les millors fires d'art del món. Hi ha una oferta cultural de qualitat en qualsevol moment de l'any. I això no es pot dir de tots els llocs.

També es diu que en el món de l'art a Mallorca hi ha massa oferta i massa poc criteri de selecció, poca qualitat.

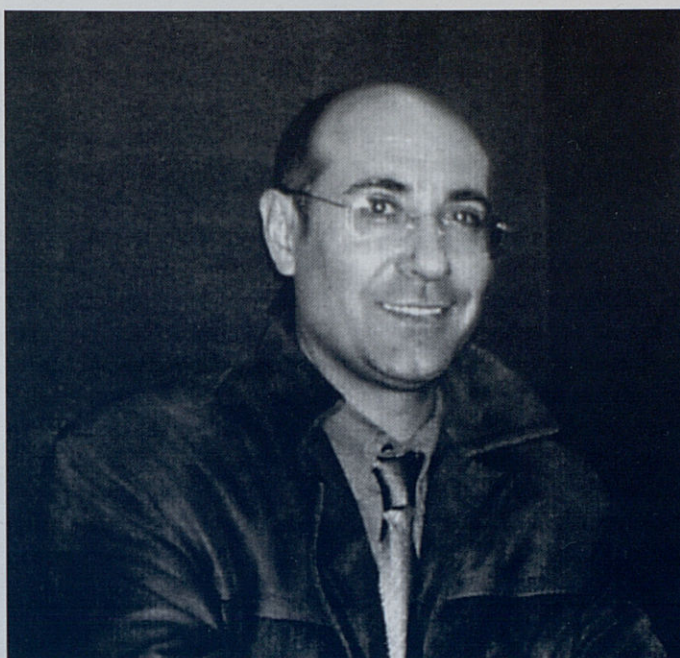
Això de l'oferta excessiva és com tenir una biblioteca i queixar-te que tens massa llibres...

En què exerciríeu aquest sentit autocrític pel que fa a la política d'arts plàstiques a Ciutat?

Manca sincronitzar les institucions de l'illa, i també el sector privat, perquè a l'hora de fer projectes no n'hi ha prou amb les administracions públiques per generar un gran esdeveniment cultural, amb capacitat de projecció internacional. Això és el que encara falta.

Com veis la situació a Mallorca?

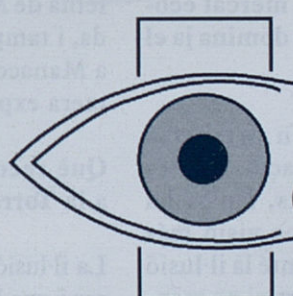
Quant a infraestructures, dispo-

sam d'un entorn privilegiat. Tenim entre vint i vint-i-cinc centres amb capacitat per assumir exposicions, per generar sensibilitat i interès pels temes de l'art i de la cultura. Hi ha capacitat per fer entre deu i trenta exposicions a l'any importants.

Quina és la base de l'èxit en la gestió cultural?

La diversitat, atreure gent per temes i motivacions molt diverses, si no, sempre t'arriba la mateixa gent i entres en un cercle viciós. Això és el que hem procurat fer al Solleric, on tenim 150.000 visites a l'any. De fet, tenim exposicions de fotografia; hem preparat coses de còmic, d'art contemporani, d'instal·lacions, de vídeo; hem fet retrospectives de

**INSTITUT
OFTALMIC
DE MALLORCA**

Metges especialistes en oftalmologia

C/ d'Anselm Turmeda, 10. Palma (Mallorca)

Tel. 971 20 15 12 - 971 29 47 44 - 971 29 54 50

Fax 971 75 52 38

A/e: iom@iom.es

gent important, i tenim llocs de promoció de nous valors, com l'Espai Quatre... Deixam que prepari les exposicions gent que coneix el tema.

Què es farà en el futur?

Ha parlat abans de l'oferta excessiva. El que volem ara és concentrar-nos més en la qualitat, a fer exposicions que estiguin encara més preparades i que durin més temps exposades. També volem arribar a llocs que no cobreixin els grans centres culturals, com El Prado o l'IVAM, per exemple, amb revisions d'obres d'artistes a mitja carrera, com volem fer aviat en el cas d'Àlicia Llabrés.

Alguns artistes i comissaris critiquen que cada vegada hi ha més centres culturals i més exposicions, però que l'art contemporani no arriba a la gent, que no es fa prou esforç de difusió. Què n'opinau?

Que tenen raó en el fet que és vital arribar a la gent. No hi ha res pitjor que muntar un gran projecte i que després la gent no respongui. La preocupació per

l'art i la cultura és una cosa minoritària en la societat, desgraciadament. En el cas de l'art contemporani, molta gent es queda en l'impressionisme. Per això, és molt important la divulgació. En aquest sentit, els catàlegs són molt importants.

L'art no és tan sols un fet cultural, sinó que també suposa l'accés a un important mercat econòmic. L'economia domina ja el fet artístic?

Els doblers poden arribar a distorsionar la situació. Però és en els espais petits, i n'hi ha molts, on hi ha una visió més pura de l'art i es manté la il·lusió pel fet artístic. En art, si no mantens la il·lusió i un projecte clar, és difícil avançar.

La pintura és encara la nina dels ulls dels espais culturals?

Per això vàrem canviar el nom del concurs de pintura que organitzàvem a Arts Plàstiques. S'ha de treballar amb un registre ampli, s'ha de fer proselitisme de les diferents activitats. En art, no es poden fer accions monolítiques.

Els artistes mateixos les trenquen i solen ser molt polivalents.

Què us sembla la intervenció de Miquel Barceló a la Seu?

M'agrada el que deixa entreveure i pens que és un pas important quant al que havia comentat abans, és a dir, configurar atractius d'interès internacional. La feina de Miquel Barceló m'agrada, i tampoc no oblid que va ser a Manacor on va fer la seva primera exposició.

Què recordeu dels seus inicis a la Torre de ses Puntes?

La il·lusió dels qui vàrem començar i que havíem estat crítics amb l'Ajuntament perquè no hi havia política en aquest camp i la restauració d'aquest espai anava molt lenta, va durar molts d'anys. El model de gestió va ser pioner, a mitjan anys vuitanta, perquè s'hi va implicar l'Ajuntament, el Consell i una caixa, Sa Nostra. Posteriorment, aquest model s'ha aplicat a moltes bandes més. Amb il·lusió i els contactes que havíem fet, vàrem aconseguir resultats molt per damunt del pressupost que manejàvem.

Composició Maquetació i
Impressió de Llibres i revistes !
Disseny propi !
Muntatges i Maquetació de fullets a color!
Pressupots sense compromís !

arts
xisco
gràfiques

Tel. / fax: 971 475 754

La volta al puig Roig

GASPAR VALERO

Itinerari:

Carretera de Lluc-Pollença
(Ma-10), km 15,800
cases de Mossa
coll des Ases
pas d'en Segarra
cases des Cosconar
porxo des Pinar
Son Llobera
Can Pontico
clot d'Albarca
Lluc

Horari aproximat: 4 h 25 min
(temps aproximat de marxa,
sense les aturades)

Orientacions de camí

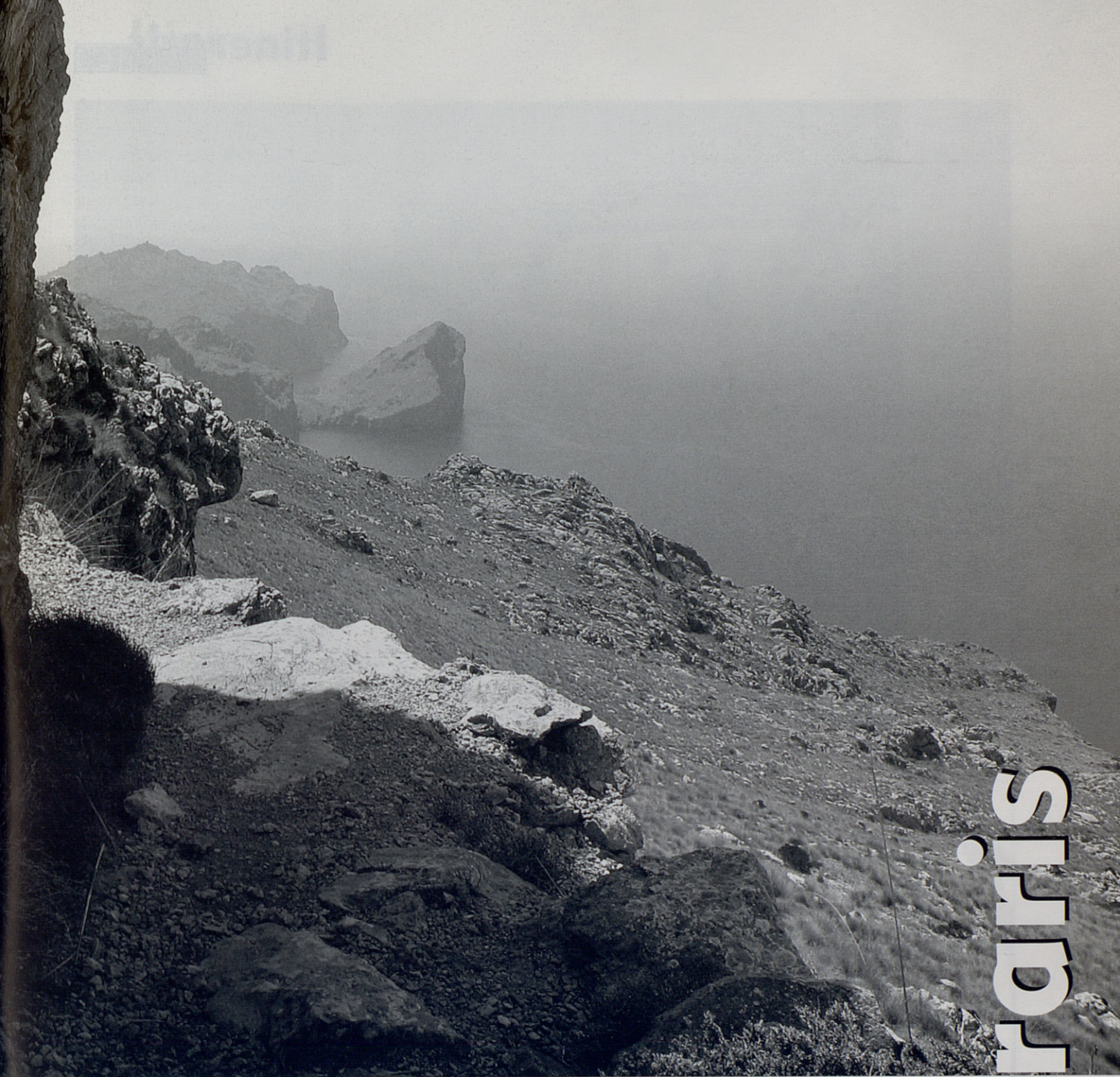
Partim del quilòmetre 15,800 de la carretera Ma-10 (l'antiga C-710, Pollença-Andratx), situat a uns 3 quilòmetres de Lluc en direcció a Pollença. En aquest punt hi ha l'inici del camí de Mossa, a l'esquerra de la carretera si anam cap a Pollença, amb un portell amb barrera de fusta. El camí de Mossa, per on tot seguit iniciam la caminada, en davallada, és una via de possessió ampla, ara encimentada. El camí continua planer, amb escopidors de carro als costats. Deixam a l'esquerra un camí i després passam un xaragall emmarcat de pedra. Passam sobre una graella per tancar el pas als animals i, alguns metres més endavant, a la nostra esquerra queda un altre camí, amb una roca aïllada que

ocupa l'angle de l'entreforc, que transcorre pels sementers de Mossa. Mentrestant, tenim a la dreta les penyes tallades del puig Caragoler; també a la dreta, deixam un altre camí que condueix a Mosset. Després de passar una altra barrera de fusta, amb una lleugera pujada vorejada de paret, arribam a les cases de Mossa, amb l'antiga era ben alterosa.

La nostra ruta passa pel costat esquerre de les cases. Rere les cases, amb el lateral de la construcció i cotxeries a la dreta, hi ha un portell amb barrera de metall, sota les

alzines, que hem de travessar. A la dreta encara hi ha corrals per al bestiar. Uns quants metres després del portell, hem de posar atenció, perquè el camí de muntanya que ens conduirà al coll des Ases i a la volta del puig Roig està seccionat per una pista forestal recent. Una vegada que hem enllaçat correctament amb el nostre camí, observam que és un bon camí de ferradura que transcorre inicialment entre alzines, amb romaní i olivella, i un marge de sosteniment a l'esquerra. Aviat, a la dreta apareixen penyes tallades i les alzines s'entre-

Itineraris

mesclen amb els pins. Així, a poc més de cinc minuts de les cases, arribam a un portellet rústic, obert en una paret transversal amb filferro vell, envoltat per estepes llimonenca i joana, que ens deixa en una zona més desforestada i dominada pel roquissar. El camí dissenya una pujada ràpida i s'enfila, encinglerat sobre un marge de paret seca de sosteniment, configurant una cornisa audaç que guaita sobre el buit. Se'ns ofereix un panorama excepcional, des de la cuculla de Fartàritx i el Tomir fins al puig d'en Galileu. Després del

punt de màxim desnivell, el camí continua en certa tendència a la dreta, i ens obre la vista cap al puig de ses Vinyes i el puig Roig.

L'arribada al coll dels Ases ens descobreix una nova panoràmica, la del vessant nord de la Serra, amb vista directa sobre la mar. Per altra banda, ens posa en contacte amb el massís del puig Roig, el qual gairebé haurem del circumdar. El puig Roig se'ns mostra esquerp i desforestat, dominat per la roca nua i cantelluda, amb carritxeres perennes. El coll des Ases apareix molt desforestat, amb domini de càrritx,

tot i que pels voltants hi ha romaní, estepa joana, mates, cebes marines i aritges. Des del coll continuam la marxa cap al nord-oest, per la banda esquerra, ara pel coster del puig Roig, per un camí amb la mateixa tipologia que el que hem seguit des de les cases de Mosà. És un camí de set pams, pedregós pel rebliment no sempre consolidat i amb les voreres marcades per filades de pedres més amples. Sovint presenta treball de marger. Tot plegat constitueix una bona mostra de l'enginyeria popular. A uns quinze minuts del coll des

Ases, trobam un abeurador d'animals. És l'anomenat Cocó de la Balma. El camí, aferrat al coster, intenta allunyar-se dels fondals i de les barrancades que cauen en timba cap a la mar. Més endavant, deixam a l'esquerra una balma oberta en la penya vertical. Així, després d'alguns revolts que sembla que es repeteixen, arribam al pas d'en Segarra. És un punt important en l'itinerari, ja que suposa el punt màxim d'inflexió de la volta cap al nord. Trobam també en aquest indret restes d'antics corrals o sestadors d'animals, amb parets seques molt derruïdes i amb la roca natural a l'esquerra. Abans dels corrals, les penyes que sobresurten en impressionant balconada és el lloc adequat per reposar de la caminada. La vista ara abasta un doble vessant: cap al sud-oest podem observar l'impressionant morro de la Vaca i, més llunyana, la torre de Can Palou o de Can Termes, vora Tuent; cap al nord-est, a més del puig Caragoler de Femenia, abastam la contrada de les basses de Mortitx i, fins i tot, el castell del Rei.

Des del pas d'en Segarra continuam l'itinerari. El camí s'aferra a la roca tallada, per evitar el desnivell abocat cap a la mar. El camí deixa de tenir en aquesta contrada marge de sosteniment i adopta la forma de tirany, ben marcat i sense gaire desnivell. Aproximadament a un quart d'hora del pas d'en Segarra, i al nostre peu, ens apareix davant la vista la cala Codolar i el morro d'en Bordils. Al capdamunt d'aquest penyal, s'hi troba la torre de Lluc, vella talaia de defensa dels primers anys del segle XVII.

Mentre avançam cap a la font del Nespler, la fondalada que acaba a la cala Codolar centra el domini visual, en combinació amb el morro d'en Bordils, que s'alça en timba des de la cala. Després d'un redol d'ullastres arboris, arribam a un passet en descens, de poc més d'un metre, sense complicacions, però que ens farà posar les mans per desgrimir-lo; immediatament després, hem de posar atenció al camí, ja que hi ha un esbaldrec del marge de sosteniment que sembla que el camí davalla, quan

realment convé passar l'esbaldrec per l'esquerra i recuperar el camí a l'altra banda. Mentrestant, apareix a la nostra vista el massís del puig Major. Entre mates, càrritx i estepa joana, arribam a la coma formada per les torrenteres que daval·len del coster nord de la Roca Roja (846 m), contrafort de ponent del puig Roig; travesam els dos xaragalls que discorren per la coma i arribam al portell de la font del Nespler.

El portell de la font del Nespler es troba a una hora curta de camí del pas d'en Segarra, s'obre en una paret amb filferro transversal, i encara hi ha les restes d'un botador de fusta. A uns quaranta metres més amunt, a la nostra esquerra, es troba amagada la denominada font del Nespler. Des del portell de la font continuam pel camí, que comença a orientar-se en direcció a migjorn. Ben aviat podem veure les ruïnes del quarter des Carrabiners, caserna abandonada durant molt d'anys i ara en obres de restauració. Continuam en direcció cap a l'esquerra, amb redols de pins envoltats de càrritx; a la dreta

deixam alguns viaranyes que van cap al quarter des Carrabiners, i que també comuniquen amb la font des Poll. Arribam així a un portell obert en una paret transversal, amb filferro, que davalla fins al quarter, amb la font des Poll a baix. El nostre camí, que voreja la part alta d'aquesta coma, ens conduirà directament a les cases del Cosconar. Alguns minuts més endavant, el coster s'endolceix, mentre observam a la dreta un redol d'ullastres arboris. La vista panoràmica ara ens descobreix la formidable fondalada del torrent de Pareis. Rere, dominant el panorama, apareix el puig Major.

Ben aviat veurem les cases del Cosconar. Hi arribam ràpidament, just després un portellet, amb lletreres i porrasses que deixen pas a oliveres i figueres. Abans de les cases, entram en un camí més ample que prové del quarter des Carrabiners, el qual agafam cap a l'esquerra. Les cases del Cosconar constitueixen una bona mostra d'enginy i d'adequació arquitectònica al medi. És una vertadera casa troglodita. Fou bastida aprofitant una gran balma natural que és tançada únicament per un gran parament que compleix les funcions de façana. Partim de les cases del Cosconar i ens disposam a continuar cap a Lluc, pel camí de carro de la possessió. Deixam de banda el sender que va cap a l'hort de sa Plana i comunica novament amb les cases de Mossa. Davallam pausadament, però aviat s'accelera el descens en forma d'un conjunt de revolts. Camí avall ens surt a l'encontre el porxo des Pinar, a l'esquerra, rere un rotlle de sitja. Després franquejam un portell, seguit de dos revoltets, i passam vora una font. A uns set o vuit minuts de l'anterior portell, en trobam un altre, també sense barrera. Just després a l'esquerra ens apareix un altre porxo d'olivar. Davant la caseta, hi ha un redol de pedres que amaguen una bassa. Continuem pel camí, amb un camp de figueres a la dreta i un redol d'alzinar a l'esquerra. Molt a prop del porxo passam un portell tancat amb una cadena de ferro a una certa distància, per a pas de vianants. A una trentena de metres, passam un altre portell, aquesta vegada amb barrera de fusta;

Relojería Española S.L.
Fundada en 1885

Concessionari Oficial

Ω
OMEGA

LONGINES
SWISS WATCHES

TISSOT
Swiss Quality Time

RADO
Switzerland

OFFICIAL COSMONAUTS CHRONOGRAPH
PORTIS
SWISS WATCHES

SWISS ARMY

EMPORIO ARMANI

HAMILTON
AMERICAN • SINCE 1892

Plaça de Cort, 14
07001 • PALMA DE MALLORCA
Tel. 971 721 563 • 971 724 344
Fax 971 714 369
www.relojeriaespanola.com
respanyola@wmega.es

l'alzinar ens envolta i a l'esquerra ens acompanya una paret de pedra seca. Alguns metres més endavant, deixam a l'esquerra el portell de la possessió de sa Plana. Poc després, passam un xagarall emmarcat de pedra i eucaliptus, mentre que a la dreta, envoltant el torrent de Lluc, hi ha un alzinar espès. Així, arribam a l'altura de Ca s'Escrivà, una casa que s'alça a la nostra esquerra.

Ben aviat, trobam el torrent d'Alqueda, el qual just després mescla les aigües amb el torrent de Lluc. Podem travessar el jaç directament, per un pontet amb ciment i vores de ferro. Alguns metres més endavant, deixam un portell amb barrera de metall seguit de la paret posterior d'una construcció. Ara ja per camí asfaltat, deixam a l'es-

querra la casa de Cas Secretari. Passam una barrera de fusta i a continuació, entram a l'àrea de Can Pontico, amb un portal a la dreta que comunica amb un jardí, i diversos blocs constructius a l'esquerra. Passam vora el portal forà de Can Pontico, just a la dreta del camí, amb un curiós pou amb capella a l'esquerra. Un poc més endavant, apareix a la dreta el portell de Son Llobera, amb un pou que fa de brancal, a la dreta. Després passam un portell amb barrera de metall i franquejam una torrentera per un pont. Ara el camí avança planer pel centre del clot d'Albarca; més endavant, a la nostra esquerra, s'estén la contrada dita s'Aram. A uns cinc minuts del darrer portell, en passam un altre, amb filferro nou a l'esquerra, mentre que a

la dreta s'hi escampen oliveres esparses.

Alguns minuts més endavant deixam a la dreta el portell de la possessió d'Albarca, amb un pas a l'esquerra per a vianants. Just després passam un pontet que salva el torrent de Lluc. Després d'alguns metres amb tendència a l'esquerra, el camí s'apropa directament a les cases, que deixam a la dreta. Després de les cases d'Albarca, el camí descriu diversos revolts en pujada. Camí o drecera amunt, entram dins l'alzinar i, pel camí asfaltat, rebutjam un camí a la dreta que va a les cases Son Massip i a la font Sorda. Arribam a un portell amb barreres de metall, amb un portelló a la dreta, i avançam pel darrer tram de l'excursió, en lleugera pujada. Passam un pont que franqueja el torrent de Lluc, amb el curs molt pregon. El camí dels Misteris puja a l'esquerra, i ens anuncia que arribam al santuari i que, a la plaça dels Pelegrins de Lluc, acabam l'excursió.

2006-2007

III PREMIS D'EDUCACIÓ EN EL LLEURE

Objectius

Aquests premis estan destinats, d'una banda, a promoure projectes i, de l'altra, a reconèixer i a difondre experiències de caràcter educatiu dins l'àmbit de l'educació social i del lleure.

S'atorgaran a projectes i experiències d'educació en el lleure que tinguin en compte i que afavoreixin el sentiment de pertinença i el coneixement del país des d'un punt de vista lingüístic, cultural, geogràfic i històric.

Dotació

3 premis de 4.000 euros cada un per a nous projectes.

2 premis de 4.000 euros cada un per a treballs que presentin el resultat d'una experiència ja realitzada.

Els treballs i la documentació s'han d'adreçar a:

PREMIS D'EDUCACIÓ EN EL LLEURE

Fundació Lluís Carulla

Aribau 185 3r 08021 Barcelona

Tels. 93 209 09 48 - 93 200 53 47

Fax 93 200 56 33

info@fundaciolluiscarulla.org

**El termini de presentació de propostes s'acaba el dia
15 de desembre del 2006.**

Podeu consultar-ne les bases a:

www.fundaciolluiscarulla.cat

Amb el suport de:

Feim carreteres, acostam persones

OBERT EL 3r TRAM MONTUÏRI-VILAFRANCA DE LA CARRETERA Ma-15 (PALMA-MANACOR)

El Consell de Mallorca fa un pas més en la construcció d'una Mallorca més ben comunicada i més pròxima.

Un tercer tram que ens acosta a l'obertura total de la nova carretera Palma-Manacor, la solució definitiva a les necessitats de servei i seguretat d'un dels eixos de comunicació principals de Mallorca.

**Feim carreteres per acostar persones,
perquè si tu no arribes, Mallorca no és la mateixa.**

conselldemallorca.net

Mallorca ets **tu**

Consell de
Mallorca

Sacyr

Itinere

Mallorca Masos S.A.

MAB

AGLIMSA

ELECTRO
HIDRAULICA, S.A.

man sa